Resultaten van een inwoners-onderzoek over de overstap van aardgas naar duurzame warmte

Een onderzoek voor de gemeente Kaag en Braassem

Maart 2026

POPULYTICS
What would you do?

Colofon

Dit onderzoek is uitgevoerd door Populytics (een spin-off van de TU Delft) in opdracht van de gemeente Kaag & Braassem.

Auteurs Wendel Scholma

Datum 20 maart 2026

Versie Finaal

Contact

Populytics b.v.
Strawinskylaan 339
1077 XX Amsterdam
info@populytics.nl
www.populytics.nl

Inhoudsopgave

Samenvatting 4

1. Over het onderzoek 6
2. Respondenten 8
3. Over het doel van de gemeente 14
4. Over de huidige woning en plannen 17
5. Over het overstappen van aardgas naar duurzame warmte 23
6. Vragen over hulp en informatie 33
7. Ingezoomd: Vve 40
8. Ingezoomd: Ondernemers 42
9. Deelnemerservaring 48

Samenvatting (1/2)

Aanleiding: Net als de rest van Nederland, wil de gemeente Kaag & Braassem in 2050 geen gas meer gebruiken voor koken, huizen verwarmen en warm water. De gemeente onderzoekt hoe en wanneer er gestopt kan worden. Om inwoners en ondernemers te informeren en voorkeuren en zorgen op te halen heeft de gemeente aan Populytics gevraagd om een onderzoek uit te voeren. De resultaten van dit onderzoek gebruikt de gemeente bij het maken van plannen voor de overstap naar duurzame warmte.

Deelname: 735 inwoners deden tussen 26 januari en 15 februari mee aan het onderzoek. Het merendeel van de deelnemers aan het onderzoek (71%) heeft nog niet eerder zijn of haar mening gegeven aan de gemeente over dit onderwerp. Het onderzoek heeft hiermee een nieuwe groep bereikt.

Deelnemerservaring: Een ruime meerderheid gaf aan het een (heel) belangrijk onderwerp te vinden om hun mening over te geven. De deelnemers zijn veelal positief over het onderzoek en 89% geeft een voldoende rapportcijfer.

Wat vinden deelnemers van het doel om aardgasvrij te worden?
Een meerderheid van de deelnemers (56%) vindt het een (heel) goed idee dat er in gemeente Kaag en Braassem, net als in de rest van Nederland, gestopt wordt met het gebruik van aardgas. 22% van de deelnemers staat neutraal tegenover dit doel. En 21% vindt het een (heel) slecht idee. Dit laat zien dat er brede steun is, maar niet vanzelfsprekend voor iedereen.

Hoe ver zijn deelnemers met het verduurzamen van hun woning en wat zijn hun plannen?
Veel deelnemers hebben al stappen gezet, zoals isolatie en zonnepanelen. Een deel is zelfs al (bijna) aardgasvrij, vaak met een warmtepomp. Tegelijkertijd is een grote groep nog afwachtend: 45% wacht met verdere stappen, vaak tot er meer duidelijkheid of verplichting komt. Voor de komende 5 jaar geeft 36% aan geen plannen te hebben (deels omdat men al klaar is of niet wil starten). Daartegenover staat dat 25% een warmtepomp overweegt en een kleine groep (5%) kijkt naar collectieve oplossingen. Redenen om nog niet te starten zijn vooral kosten, onzekerheid over techniek en timing.

Wat zijn zorgen, waarden, voorkeuren van deelnemers over het overstappen van aardgas naar duurzame warmte?
De grootste zorgen gaan over kosten (zowel investering als maandlasten), betrouwbaarheid van oplossingen en het elektriciteitsnet. Ook worden praktische bezwaren genoemd, zoals geschiktheid van de woning en mogelijke overlast. Bij keuzes vinden deelnemers vooral een lagere energierekening, betrouwbaarheid en duidelijkheid over kosten belangrijk. Individuele oplossingen (zoals een warmtepomp) hebben vaker de voorkeur dan collectieve oplossingen, al heeft een grote groep nog geen duidelijke voorkeur.

Wat voor hulp, informatie en participatie willen deelnemers?
Veel deelnemers zien een rol voor de gemeente, vooral in financiële ondersteuning (45%), advies (47%) en het organiseren van gezamenlijke inkoop (43%). Een meerderheid (78%) wil informatie ontvangen, bij voorkeur via brieven of nieuwsbrieven. Daarnaast wil 56% in enige mate meedenken over plannen in hun buurt, vooral via online onderzoeken of bijeenkomsten. Tegelijkertijd geeft een deel aan geen behoefte te hebben aan ondersteuning of participatie.

Samenvatting (2/2)

Hoe denken verschillende doelgroepen over de overstap?

Er zijn veel overeenkomsten tussen doelgroepen, met enkele nuanceverschillen.

- Zowel huurders als woningeigenaren vinden het verlagen van de energierekening het belangrijkst (zie figuur).
- Huurders hechten daarnaast relatief meer waarde aan wooncomfort, terwijl woningeigenaren iets meer kijken naar de waarde van hun woning.
- De verschillen tussen de groepen zijn aanwezig, maar niet groot: de algemene rangorde is grotendeels vergelijkbaar. Tussen inwoners uit verschillende gebieden zien we weinig verschillen.
- Binnen VvE's spelen vooral gezamenlijke besluitvorming, kostenverdeling en technische haalbaarheid een rol.
- De ondernemers die meededen bevinden zich nog deels in een vroege fase: een deel heeft nog geen plannen en loopt vooral aan tegen onzekerheid over kosten, subsidies en geschikte technieken.

Wat vinden woningeigenaren belangrijk bij de overstap?

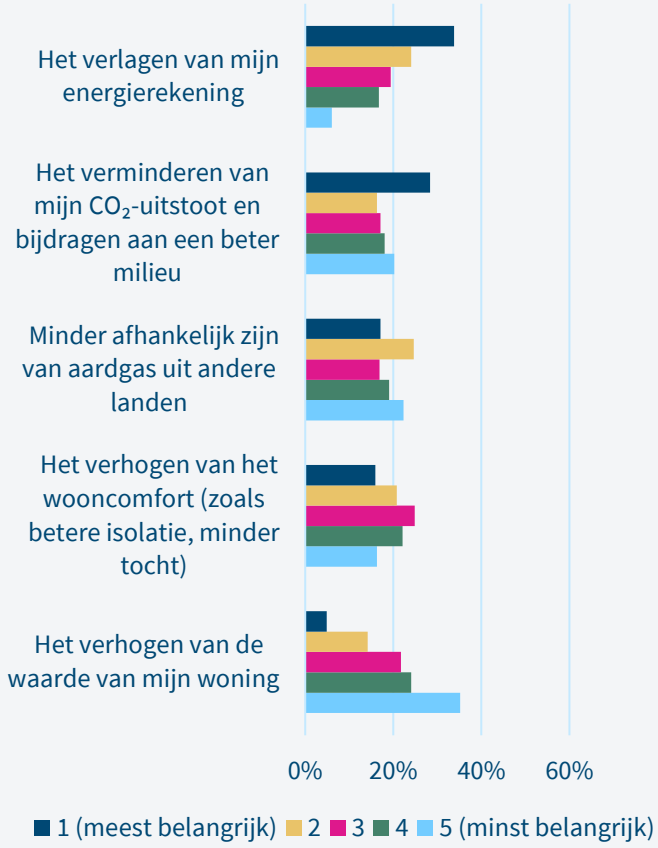

Wat vinden huurders belangrijk bij de overstap?

1 Over het onderzoek

Over het onderzoek

- **Aanleiding.** Net als de rest van Nederland, wil de gemeente Kaag & Braassem in 2050 geen gas meer gebruiken voor koken, huizen verwarmen en warm water. De gemeente onderzoekt hoe en wanneer er gestopt kan worden. Om inwoners en ondernemers te informeren en voorkeuren en zorgen op te halen heeft de gemeente aan Populytics gevraagd om een onderzoek uit te voeren. De resultaten van dit onderzoek gebruikt de gemeente bij het maken van plannen voor de overstap naar duurzame warmte.

- **Doel.** Het doel van het onderzoek was tweeledig:
    - Inwoners informeren over en betrekken bij de overstap van aardgas naar duurzame warmte.
    - Inzicht krijgen in de zorgen, waarden en voorkeuren van inwoners en ondernemers, zodat de plannen hierop kunnen aansluiten.

- **De situatie in de gemeente Kaag en Braassem**. Alle gemeenten moeten een warmteprogramma opstellen waarin staat hoe zij de overstap naar aardgasvrij verwarmen aanpakken. De gemeente onderzoekt daarvoor de verschillende mogelijkheden. In Kaag en Braassem is het waarschijnlijk dat in veel gebieden een *all-electric* oplossing (zoals een warmtepomp) de meest geschikte optie is. Dat betekent dat een groot deel van de verantwoordelijkheid bij individuele huishoudens ligt. Daarom is het belangrijk om te weten hoe inwoners hierover denken. Op sommige plekken kan een (klein) warmtenet mogelijk ook een oplossing zijn. Daarom zijn hierover aanvullende vragen opgenomen in het onderzoek.

- **Onderdelen**. Het onderzoek bestond uit zes onderdelen:
    1. **Achtergrond van de deelnemers**. Inzicht in wie de deelnemers zijn, zoals hun woonsituatie en type woning.
    2. **Het doel van de gemeente**. Mening over het stoppen met aardgas, zorgen over klimaatverandering en informatie via veelgestelde vragen.
    3. **De woning en verduurzaming**. Huidige situatie van de woning, plannen voor verduurzaming (zoals een warmtepomp) en eventuele zorgen.
    4. **Voorkeuren rondom de overstap naar duurzame warmte**. Voorkeuren voor individuele of gezamenlijke oplossingen, belangrijke afwegingen, planning per gebied en aandachtspunten voor bijvoorbeeld VvE's.
    5. **Hulp en informatie**. Behoefte aan ondersteuning, informatie, financiële steun en bereidheid om mee te denken.
    6. **Over het onderzoek**. Hoe deelnemers het onderzoek hebben ervaren.

- **Verschillende groepen deelnemers.** Aan het onderzoek deden inwoners uit verschillende gebieden mee, zowel huurders als woningeigenaren. Deelnemers verschilden onder andere in het woningtype en in de mate waarin zij al aardgasvrij zijn. Daarnaast deed een kleine groep ondernemers mee aan het onderzoek. De uitgangssituatie is dus niet voor iedereen gelijk. Daarom presenteren we in dit rapport de resultaten voor alle deelnemers samen én maken we daarnaast onderscheid tussen verschillende subgroepen.

2 Respondenten

Kenmerken van de deelnemers

- Het onderzoek stond live vanaf maandag 26 januari tot en met zondag 15 februari. Iedereen uit de gemeente van 18 jaar of ouder mocht meedoen.
- Via diverse kanalen is er gecommuniceerd over het onderzoek.
- Hiernaast is naar 4.000 willekeurig getrokken adressen verspreid over de gemeente een brief verstuurd om mensen uit te nodigen om deel te nemen.

- In totaal deden er 735 inwoners mee aan het onderzoek.
  - Brief: 449 mensen hebben deelgenomen via de briefuitnodiging.
  - Andere route: 286 mensen deden mee zonder dat ze een brief ontvingen.

- Met 449 reacties zien we een respons rate van 11,2% op de briefuitnodiging. Dit is een zeer hoge respons voor onderzoeken over dit onderwerp.

- Naast inwoners deden er ook 23 mensen mee die (ook) een gebouw bezitten, beheren of gebruiken in de gemeente.

Figuur 2.1. Kenmerken van de deelnemers*

Geslacht	Aandeel gemeente**	Aantal	Aandeel
Vrouw	50%	234	32%
Man	50%	487	66%
Leeftijd			
18 tot 35 jaar	24%	149	20%
35 tot 65 jaar	49%	292	40%
65 jaar of ouder	27%	287	39%
Opleiding * **			
Praktisch	26%	62	8%
Middelbaar	46%	253	34%
Theoretisch	29%	383	52%
Koop- of huurwoning			
Koop	66%	617	86%
Huur via woningcorporatie	27%	79	11%
Huur via particulier	8%	7	1%

** Percentages tellen niet altijd op tot 100%. Het resterende deel betreft 'zeg ik liever niet'.*
*** Bron: CBS (2025). Opleidingsniveaus gaan over de bevolking 15-75 voor 2024.*
**** Onder 'praktisch' vallen: bo, vmbo, havo-, vwo-onderbouw of mbo1. Onder 'middelbaar' vallen: havo, vwo, mbo2-4. Onder 'theoretisch' vallen: hbo en wo.*

Deelnemers naar woongebied in de gemeente

De figuur 2.2 laat de samenstelling van deelnemers aan de raadpleging zien naar gebied waar ze wonen in de gemeente Kaag & Braassem. Dit aandeel vergelijken we met het aandeel van de bevolking van de gemeente volgens het CBS.

- Uit alle gebieden van de gemeente hebben mensen meegedaan.
- We zien dat uit gebieden in de gemeente waar relatief meer inwoners wonen, zoals in Leimuiden en Roelofarendsveen, ook relatief meer deelnemers hebben meegedaan.
- In juni 2025 is de gemeente gestart met een eerste wijkuitvoeringsplan in de zogenoemde Startwijk Aardgasvrij in Roelofarendsveen. Van de deelnemers die aangaven in Roelofarendsveen te wonen, woont de meerderheid in deze startwijk: 102 mensen.

Figuur 2.2. Woongebied van de deelnemers *

Gebied**	Aandeel gemeente	Aantal	Aandeel
Bilderdam	0,4%	5	1%
Hoogmade	4,4%	35	6%
Kaag	1,3%	63	9%
Leimuiden	13,9%	116	17%
Nieuwe Wetering	2,1%	21	2%
Oud Ade / Zevenhuizen	1,8%	27	3%
Oude Wetering	8,6%	79	11%
Rijnsaterwoude	3,9%	46	6%
Rijpwetering	4,8%	53	4%
Roelofarendsveen	42,3%	198	29%
Woubrugge	16,6%	72	10%

Startwijk?	Aantal
Ja	102
Nee	59
Weet ik niet	34
Zeg ik liever niet	3

** Percentages tellen niet altijd op tot 100%. Het resterende deel betreft 'zeg ik liever niet'.*
*** Bron: CBS (2025).*

Huishoudens, woningtypen en bouwjaar van de woningen

De figuur 2.3 geeft een overzicht van de samenstelling van de huishoudens van deelnemers, van de woningtypen en het bouwjaar van de woningen.

- Huishoudens: De meeste deelnemers wonen met een partner zonder kinderen (52%), gevolgd door tweeoudergezinnen (29%); een kleinere groep alleenstaanden deden mee (13%).

- Woningtypen: De steekproef bestaat vooral uit grondgebonden woningen, met name hoek- en twee-onder-een-kapwoningen (38%) en rijtjeshuizen (28%); een kleinere groep deelnemers woont in een appartement (7%).

- Bouwjaar: De woningen zijn verspreid over verschillende bouwperiodes, met de grootste groep gebouwd na 1990 (31%), gevolgd door woningen uit de jaren 70 (22%) en 80 (18%).

Figuur 2.3. Kenmerken van de deelnemers

Huishouden (n=678)	**Aantal**	**Aandeel**
Ik woon alleen	90	13%
Ik woon met een partner, zonder kinderen	352	52%
We zijn een gezin met één ouder	22	3%
We zijn een gezin met twee ouders	195	29%
Iets anders, bijvoorbeeld een studentenwoning	6	1%
Zeg ik liever niet	13	2%
Woningtype (n=657)		
Appartement, flat, bovenwoning of benedenwoning	44	7%
Rijtjeswoning	186	28%
Hoekhuis of twee-onder-een kapwoning	248	38%
Vrijstaande woning	165	25%
Anders	10	2%
Weet ik niet/zeg ik liever niet	4	1%
Bouwjaar woning (n=652)		
Voor 1945	61	9%
1945 – 1969	110	17%
1970 – 1979	143	22%
1980-1989	115	18%
Na 1990	204	31%
Weet ik niet/zeg ik liever niet	19	3%

Gaven deelnemers al eerder hun mening?

- Het merendeel van de deelnemers aan het onderzoek (71%) heeft nog niet eerder hun mening gegeven aan de gemeente over dit onderwerp. Het onderzoek heeft hiermee een nieuwe groep bereikt.
- Van de deelnemers die wel eerder hun mening heeft gegeven over dit onderwerp, deed 17% dat via een enquête, 15% via een fysieke of online bijeenkomst en 3% van de deelnemers geeft aan actief betrokken te zijn bij een belangenclub.

Figuur 2.4. Gaven deelnemers al eerder hun mening? (n=609)

"Heeft u al eens uw mening gegeven aan de gemeente over dit onderwerp? U kunt meer antwoorden kiezen"

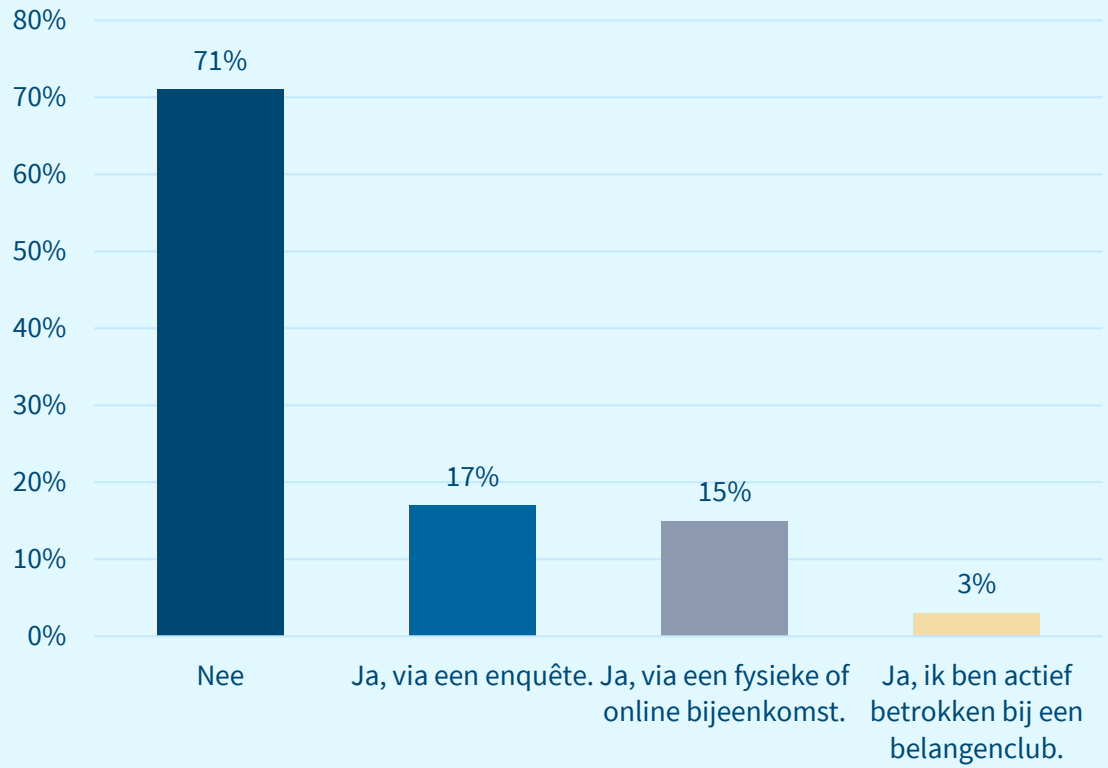

Hoe moeten de resultaten worden gelezen?

Deelname en spreiding
Aan het onderzoek deden 735 inwoners mee. Dat is een hoge deelname voor een onderzoek over dit onderwerp. Uit alle woongebieden van de gemeente hebben inwoners meegedaan en de verdeling naar woongebied volgt in grote lijnen de bevolkingssamenstelling van de gemeente.

Geen perfecte afspiegeling van de bevolking
De deelnemers vormen geen perfecte afspiegeling van alle inwoners. Zo deden relatief meer woningeigenaren, hoger opgeleiden, mannen en ouderen mee aan het onderzoek. Daardoor moeten de resultaten niet worden gelezen als een exacte voorspelling van hoe alle inwoners van de gemeente over elk onderwerp denken.

Houding ten aanzien van klimaatverandering is in lijn met landelijke cijfers
Hoewel bepaalde groepen relatief vaker deelnamen aan het onderzoek dan andere groepen, zien we op enkele onderwerpen uitkomsten die vergelijkbaar zijn met andere onderzoeken. Zo geeft 72% van de deelnemers aan zich in enige mate zorgen te maken over klimaatverandering. Dit ligt dicht bij landelijke CBS-cijfers, waaruit blijkt dat ongeveer 76% van de Nederlanders zich enige of veel zorgen maakt over klimaatverandering (zie slide 16). Dit geeft vertrouwen dat de deelnemersgroep op dit belangrijke onderwerp niet sterk gekleurd is en dat er bijvoorbeeld niet een bepaalde klimaathouding (positief óf negatief) oververtegenwoordigd is onder de deelnemers.

Resultaten als benadering van de bevolking en nulmeting
Voor dit onderzoek zijn de resultaten niet herwogen naar de bevolkingssamenstelling. De reden hiervoor is dat het onderzoek vooral bedoeld is als nulmeting en om inzicht te krijgen in de verschillende zorgen, voorkeuren en plannen die leven binnen de gemeente.

De resultaten geven daarom geen volledig representatief beeld van alle inwoners, maar bieden door de hoge deelname en brede spreiding wel een goede indruk van wat er speelt binnen de gemeente. Naast de resultaten voor alle deelnemers zijn ook verschillen tussen groepen onderzocht, zoals huurders en woningeigenaren, leeftijdsgroepen, woongebieden, VvE's en ondernemers. De resultaten laten daarmee niet alleen zien welke thema's breed leven onder inwoners, maar ook waar opvattingen en behoeften tussen groepen verschillen. Deze inzichten kunnen worden gebruikt bij de verdere uitwerking van het warmteprogramma en het gesprek met inwoners.

3 Over het doel van de gemeente

In hoeverre zijn deelnemers het eens met het doel om te stoppen met aardgas?

- Een meerderheid van de deelnemers (56%) vindt het een (heel) goed idee dat er in gemeente Kaag en Braassem, net als in de rest van Nederland, gestopt wordt met het gebruik van aardgas.
- 22% van de deelnemers staat neutraal tegenover dit doel.
- En 21% vindt het een (heel) slecht idee.
- Mensen die aangaven dat ze het doel een (heel) slecht idee vinden, kregen een opvolgvraag: “U geeft aan dat u het doel om aardgasvrij te worden een (heel) slecht idee vindt. De volgende vragen gaan over wat u belangrijk vindt om aardgasvrij te worden. We vragen u om toch uw mening te geven. Ook als u liever doorgaat met het gebruik van aardgas. De gemeente wil de mening weten van alle inwoners. Wilt u toch uw mening geven?” De meeste mensen (94%) wilden wel verdergaan met het onderzoek en heeft het onderzoek vervolgens afgerond. Een kleine groep (6%) is het onderzoek gestopt.

Figuur 3.1. Houding ten aanzien van het doel om aardgasvrij te worden (n=732)

“In Nederland bereiden we ons voor om geen aardgas meer te gebruiken voor verwarming, warm water en koken. Dat hebben alle landen in Europa met elkaar afgesproken en in een wet vastgelegd. Ook in Kaag en Braassem stoppen we stap voor stap met het gebruik van aardgas. Vindt u dit een goed idee?”

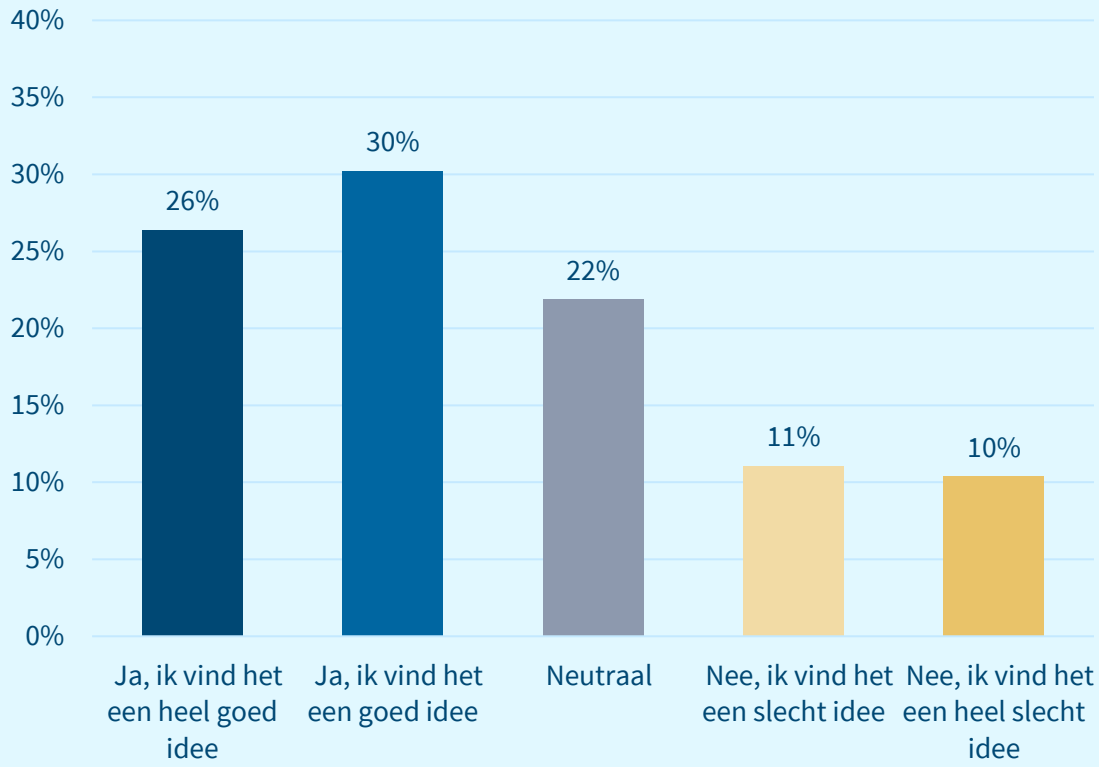

Maken deelnemers zich zorgen over klimaatverandering?

- Een grote meerderheid van de deelnemers (72%) maakt zich heel erg tot een beetje zorgen over klimaatverandering. 19% maakt zich niet echt zorgen en 9% helemaal niet.
- Deze cijfers zijn vergelijkbaar met nationale cijfers van het CBS.* Volgens deze cijfers maakte in 2023 ongeveer 76% van de Nederlanders (18+) zich enige of veel zorgen over de gevolgen van klimaatverandering. Daarvan maakt circa 34% zich veel zorgen en 41% enige zorgen.

* Bron: Klimaatverandering en energietransitie: opvattingen en gedrag van Nederlanders in 2023.

Figuur 3.2. Klimaatzorgen (n=661)

"Maakt u zich zorgen over klimaatverandering?"

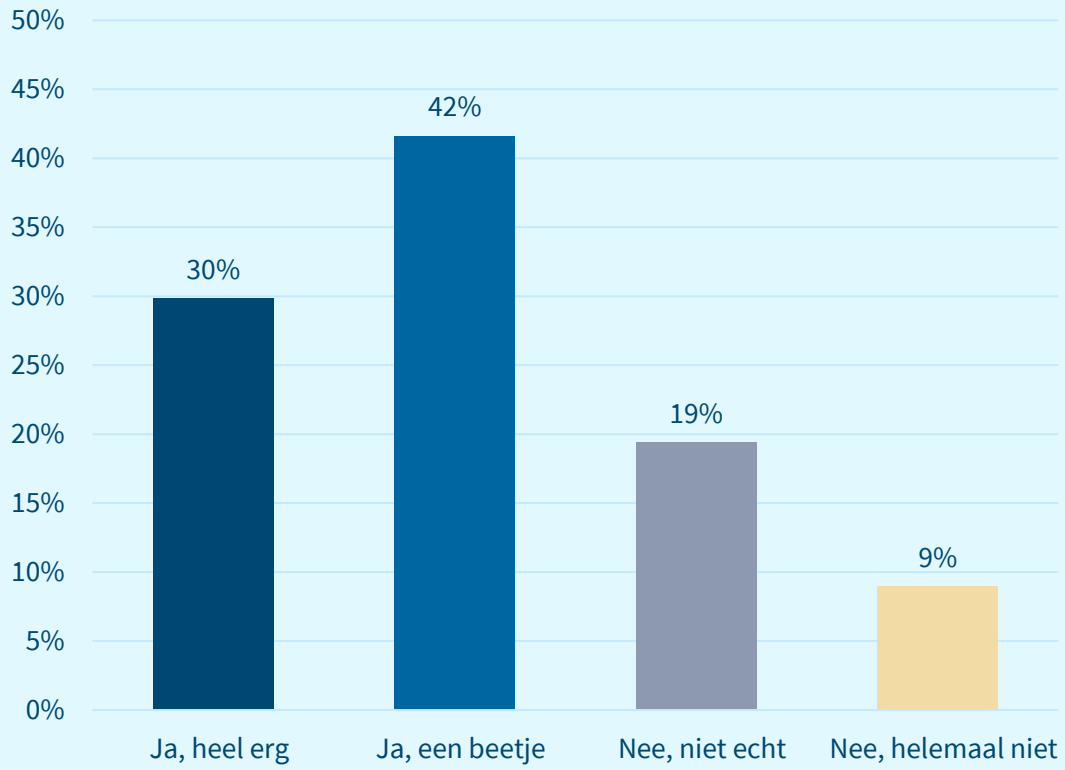

4 Over de woning en plannen

Hebben deelnemers al plannen om hun woning aan te passen om te stoppen met aardgas?

Woningeigenaren

- Een kwart van de woningeigenaren geeft aan dat ze (pas) gaan starten met het aanpassen van hun woning als de gemeente in hun gebied aan de slag gaat.
- Ook een kwart van de woningeigenaren geeft aan dat ze al bezig zijn (20%) met het aanpassen van hun woning of ermee gaat starten (5%).
- 20% geeft aan dat ze pas gaan starten als het verplicht wordt.
- 18% geeft aan niet te starten.
- 12% van de woningeigenaren geeft aan dat de woning al aardgasvrij is.

Huurders

- Onder huurders zien we een meerderheid (57%) die aangeeft dat er voor hun woning geen plannen zijn om deze aan te passen.
- 29% van de huurders geeft aan dat hun verhuurder wel plannen heeft om de woning aan te passen.
- En 14% geeft aan dat hun woning al aardgasvrij is.

Cijfers van het CBS over 2024 lieten zien dat toen 13,6% van alle woningen in de gemeente aardgasvrij waren.* Dit is redelijk vergelijkbaar met het percentage onder de deelnemers aan het onderzoek.

* Bron: CBS Verwarming woningen | 2024.

Figuur 4.1. Woningeigenaren (n=532)

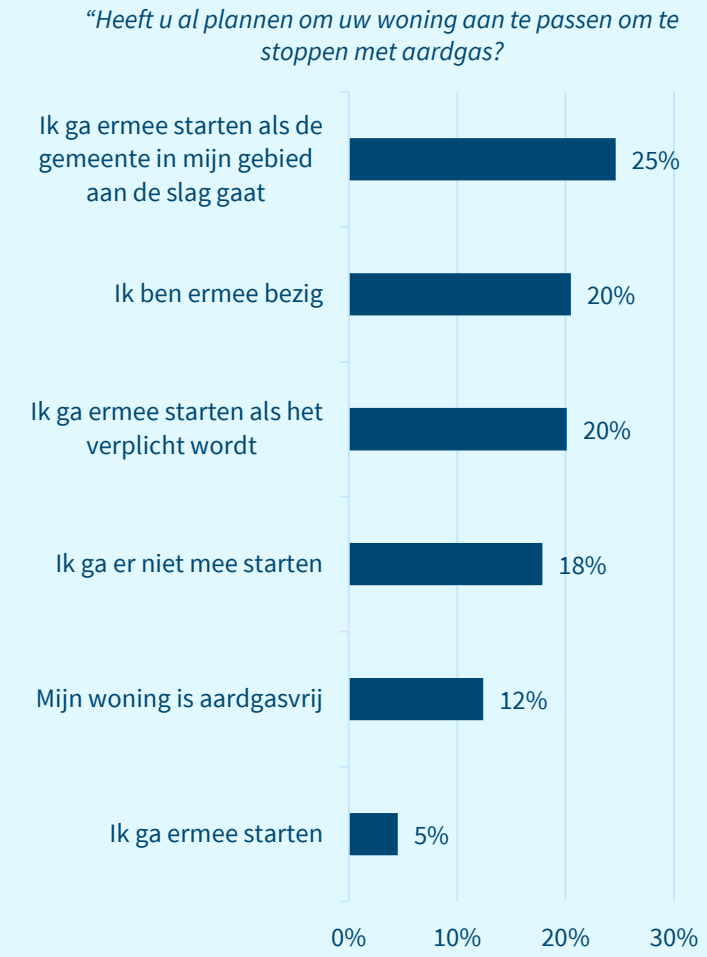

Figuur 4.2. Huurders (n=72)

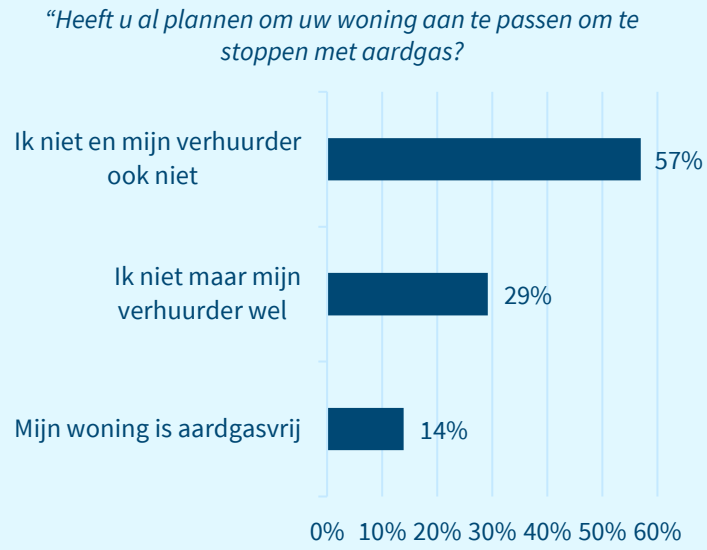

We zien geen grote verschillen in de plannen van deelnemers uit verschillende gebieden in de gemeente

- Onder deelnemers die nog niet aardgasvrij zijn, zien we geen grote verschillen in plannen tussen de verschillende gebieden in de gemeente.
- In elk gebied is tussen de 20-36% van de deelnemers ermee bezig of gaat ermee bezig.
- En in elk gebied geeft tussen de 11-26% aan dat ze niet van plan zijn te starten.
- In elk gebied gaat tussen de 38-67% starten als het verplicht wordt of wanneer de gemeente in hun gebied aan de slag gaat.

Figuur 4.3. Plannen van woningeigenaren - die nog niet aardgasvrij zijn - in verschillende gebieden (n=466)*

"Heeft u al plannen om uw woning aan te passen om te stoppen met aardgas?

	Is ermee bezig of gaat starten	Gaat niet starten	Gaat starten bij verplichting of wanneer gebied start
Hoogmade	31%	17%	51%
Kaag	20%	15%	66%
Leimuiden	30%	26%	44%
Nieuwe Wetering	24%	18%	59%
Oud Ade/ Zevenhuizen	30%	24%	47%
Oude Wetering	36%	26%	38%
Rijnsaterwoude	22%	11%	67%
Rijpwetering	32%	16%	51%
Roelofarendsveen	29%	22%	49%
Woubrugge	26%	14%	60%
Totaal	**28%**	**20%**	**51%**

** Bilderdijk is niet meegenomen in deze tabel vanwege het lage aantal deelnemers in dat gebied. Let ook op dat het aantal deelnemers in sommige andere gebieden relatief laag is en de data daarmee niet noodzakelijk representatief is voor alle inwoners van het gebied.*

Hoe verwarmen deelnemers momenteel hun woning?

- De meerderheid van alle deelnemers (bovenste grafiek) verwarmt hun woning momenteel met een cv-ketel op gas (76%). 11% van de deelnemers heeft een volledig elektrische warmtepomp; 8% verwarmt de woning met een cv-ketel en hybride warmtepomp; en 4% geeft aan de woning anders te verwarmen. Onder deze laatste noemer vallen bijvoorbeeld woningen die verwarmd worden met airco's.
- Koopwoningen (middelste grafiek) worden iets vaker verwarmd met een volledige of hybride warmtepomp dan huurwoningen (onderste grafiek).
- Op slide 16 hiervoor zagen we dat 12% van de woningeigenaren en 14% van de huurders heeft aangegeven dat hun woning al aardgasvrij is. Je zou verwachten dat dan ook 14% van de huurders hun woning verwarmd met een elektrische warmtepomp of op een andere manier dan op gas, maar de percentages komen niet helemaal overeen. We zien dat van de huurders die aangeeft al aardgasvrij te zijn, de meeste hun woning inderdaad verwarmen met een volledige elektrische warmtepomp, maar een aantal mensen hebben niet aangegeven hoe zij hun woning verwarmen of geven aan dit niet te weten.

Figuur 4.4. Hoe verwarmen deelnemers hun woning?

"Hoe verwarmt u uw woning?"

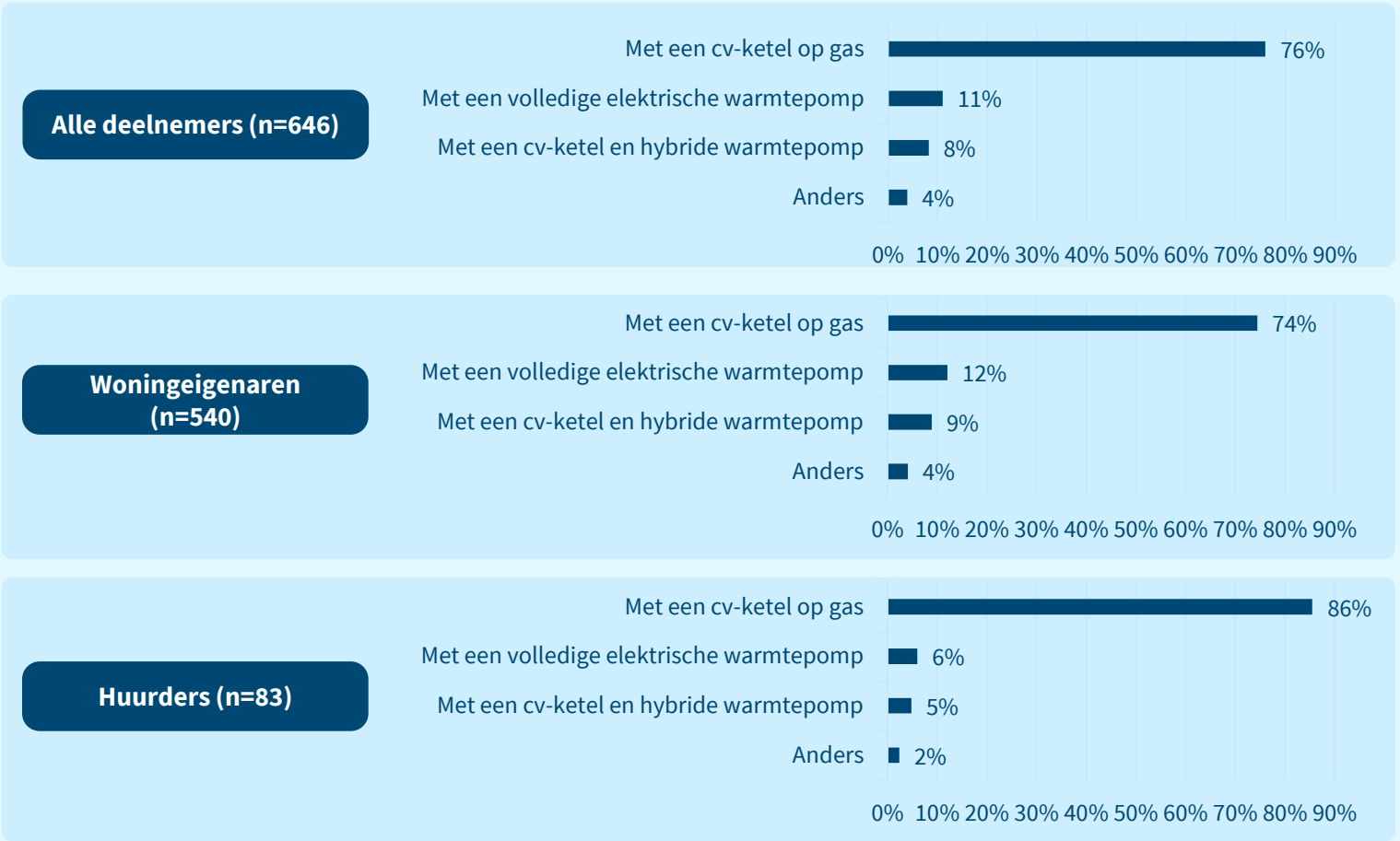

Welke stappen zijn er al gezet in de woning?

In woningen van deelnemers zijn al diverse (duurzame) voorzieningen aanwezig.

- Een groot percentage van de deelnemers (73%) geeft aan zonnepanelen te hebben.
- Ook een meerderheid (59%) kookt elektrisch.
- En een meerderheid (58%) heeft vloerverwarming.
- Minder mensen (22%) hebben elektrische verwarming en 20% heeft een airco (of airco's).
- Een kleine groep (7%) heeft een zonneboiler.

Figuur 4.5. Welke stappen heeft men al gezet? (n=596)

"Maakt u gebruik van (een van) de volgende dingen? U kunt meerdere antwoorden aanklikken."

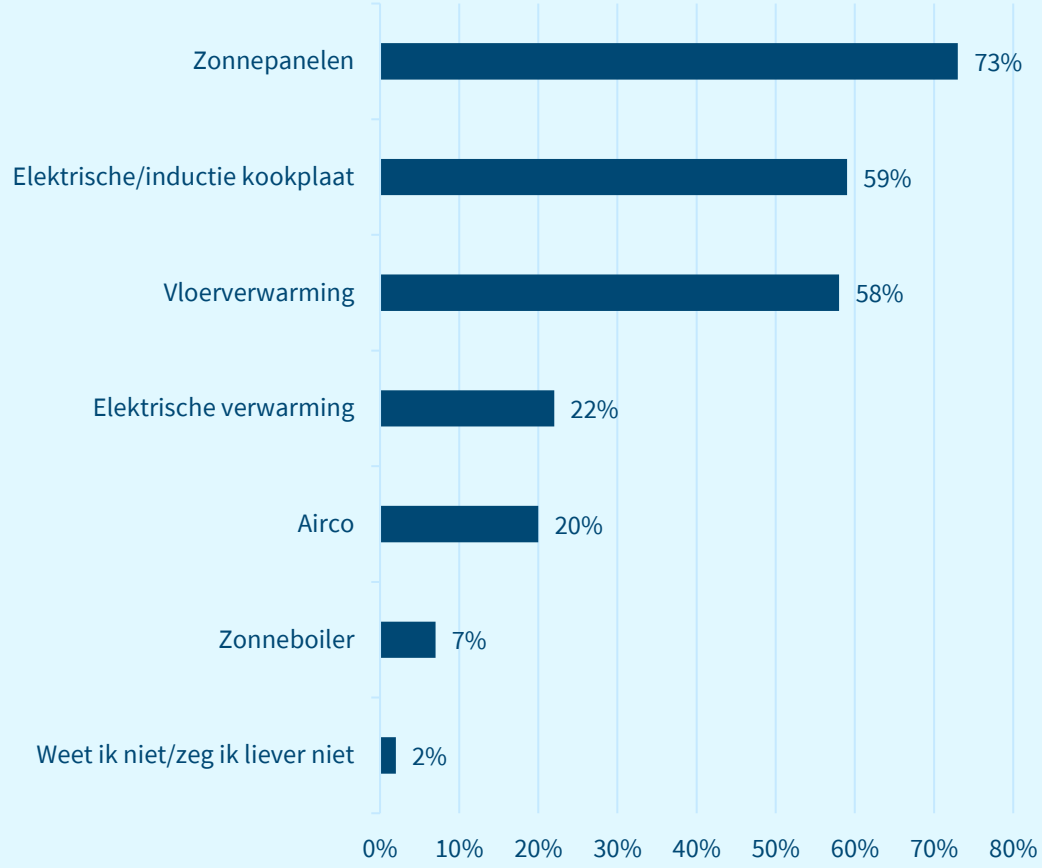

Hoe zijn woningen (extra) geïsoleerd?

In woningen van deelnemers zijn diverse isolatiemaatregelen aanwezig.

- Een meerderheid van de deelnemers (56-77%) geeft aan extra glasisolatie, dakisolatie, spouwmuurisolatie en/of vloerisolatie te hebben.
- Isolerende deuren komen relatief gezien minder vaak voor. 14% van de deelnemers zegt deze te hebben.
- Een klein percentage van de deelnemers (6%) heeft geen extra isolatie in hun woning.

Figuur 4.6. Hoe zijn woningen (extra) geïsoleerd? (n=629)

"Is uw woning geïsoleerd? U kunt meerdere antwoorden aanklikken."

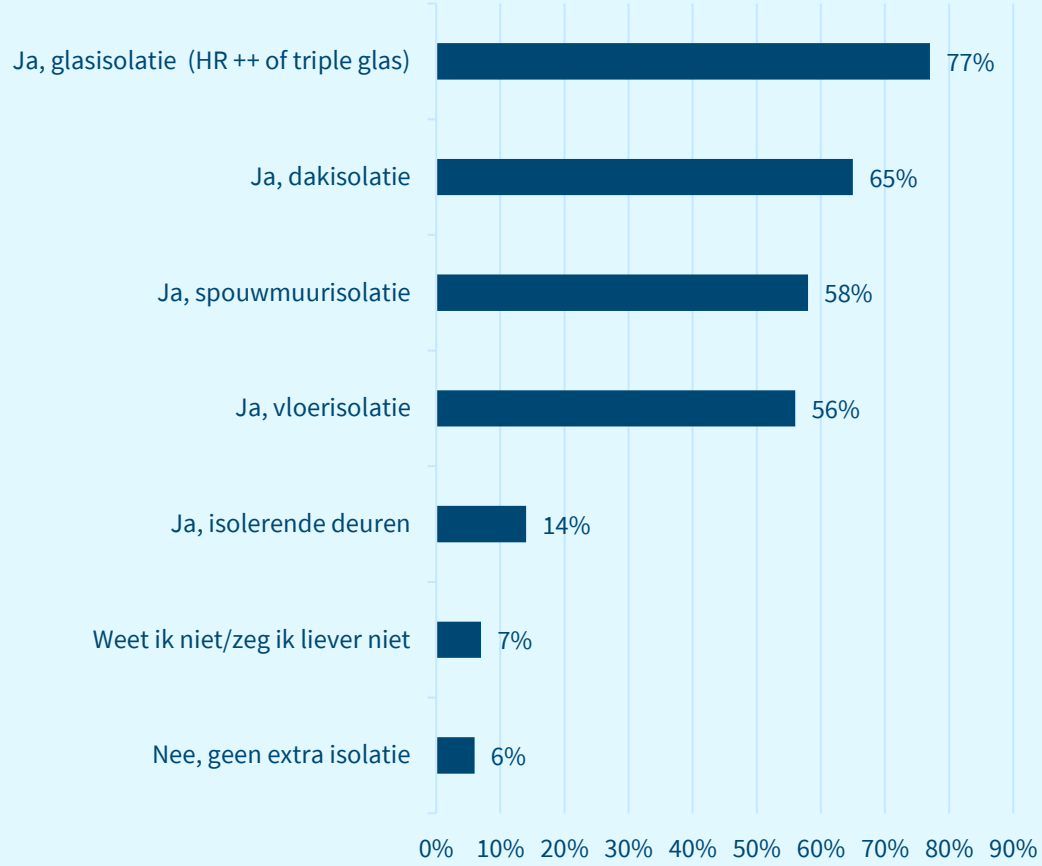

5 Over het overstappen van aardgas naar duurzame warmte

Plannen voor de komende vijf jaar

- Op de vraag welke stappen deelnemers de komende vijf jaar willen nemen om energie te besparen of te verduurzamen, geeft een deel aan (nog) geen plannen te hebben. 36% van de deelnemers geeft aan dat ze de komende 5 jaar geen stappen gepland hebben om in hun woning energie te besparen of te verduurzamen.
  - Bijna een kwart van deze mensen heeft al een aardgasvrije woning of is ermee bezig.
  - 32% van deze groep heeft eerder aangegeven dat ze niet van plan zijn om te starten met het aanpassen van hun woning.

- Een kwart van de deelnemers (25%) is van plan om de komende 5 jaar een warmtepomp te nemen. Deze deelnemers zijn verspreid over de gemeente.

- Deelnemers zijn verder diverse dingen van plan: 16% geeft aan dat ze willen overstappen op elektrisch koken; 13% wil glasisolatie nemen; 11% zonnepanelen; 8% dakisolatie; 7% wil elektrische verwarming nemen; en 7% heeft muurisolatie in de planning.

- Het valt op dat 5% van de mensen aangeeft dat ze met buren een kleinschalig warmtenet willen onderzoeken in de komende 5 jaar.
  - Deze deelnemers zijn verspreid over verschillende gebieden in de gemeente. Ze komen uit Hoogmade (2 mensen), Kaag (10 mensen), Leimuiden (7 mensen), Oude Wetering (4 mensen), Rijpwetering (3 mensen), Roelofarendsveen (4 mensen) en Woubrugge (2 mensen). Dit is slechts een eerste peiling, maar dit laat wel zien dat er in elk geval in deze gebieden op kleine schaal animo is om dit te onderzoeken.

Figuur 5.1. Plannen voor de komende vijf jaar (n=685)

"Welke stappen wilt u de komende 5 jaar in uw woning nemen om energie te besparen of te verduurzamen? U kunt meerdere antwoorden aanklikken."

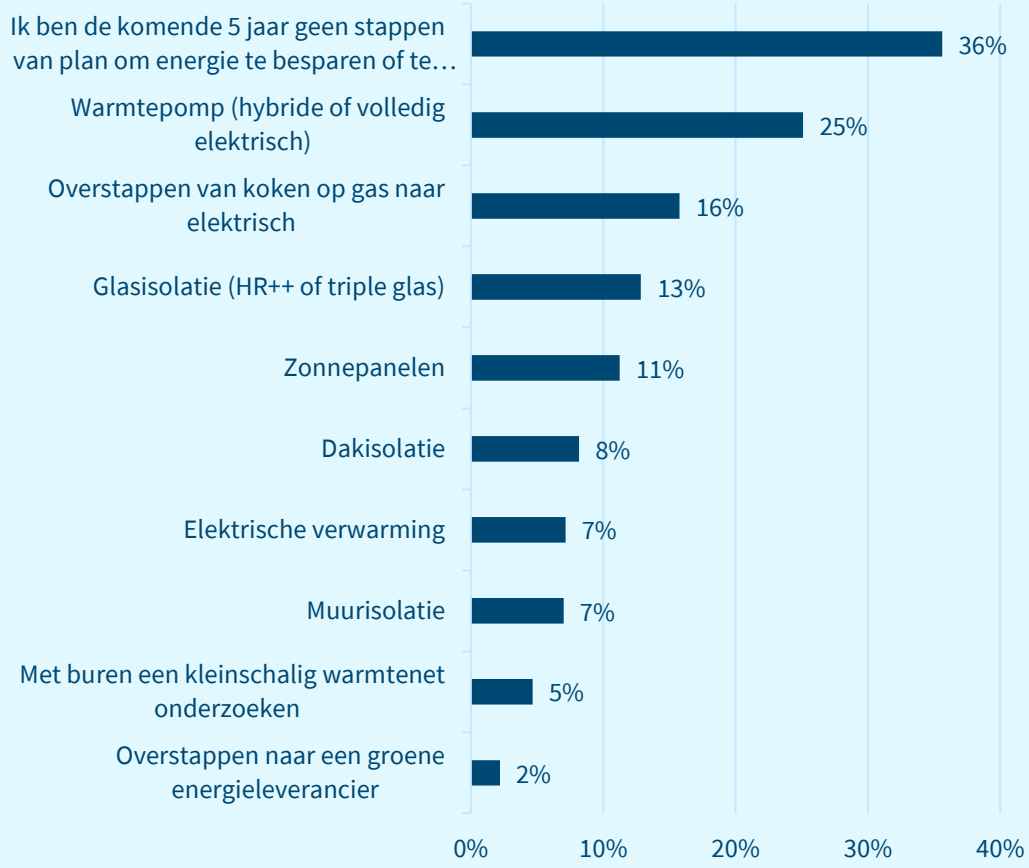

Waarom overwegen mensen geen warmtepomp?

Aan deelnemers die nog geen warmtepomp hebben en aangaven dat ze ook nog geen plannen hebben om deze de komende vijf jaar te nemen, stelden we de vraag wat hiervoor de reden is. Ze konden hierbij meerdere antwoorden aangeven.

- 38% geeft aan dat een warmtepomp te duur is.
- 34% wil wachten op een andere of betere techniek.
- 19% geeft aan dat het nu niet het juiste moment is.
- 16% is er (nog) niet mee bezig.
- En een kleine groep (3%) wist niet dat een warmtepomp een mogelijkheid is.
- Voor 21% van de mensen geldt dat zij geen warmtepomp overwegen, omdat ze het niet eens zijn met doel om aardgasvrij te worden.

Figuur 5.2. Waarom nemen mensen geen warmtepomp? (n=380)

"U heeft in de vorige vraag aangegeven dat u de komende 5 jaar niet van plan bent een warmtepomp aan te schaffen. Een warmtepomp zal voor veel huishoudens in uw gemeente de beste keuze zijn om helemaal aardgasvrij te worden. Kunt u aangeven waarom u de warmtepomp niet heeft aangevinkt? U kunt meerdere antwoorden aanklikken."

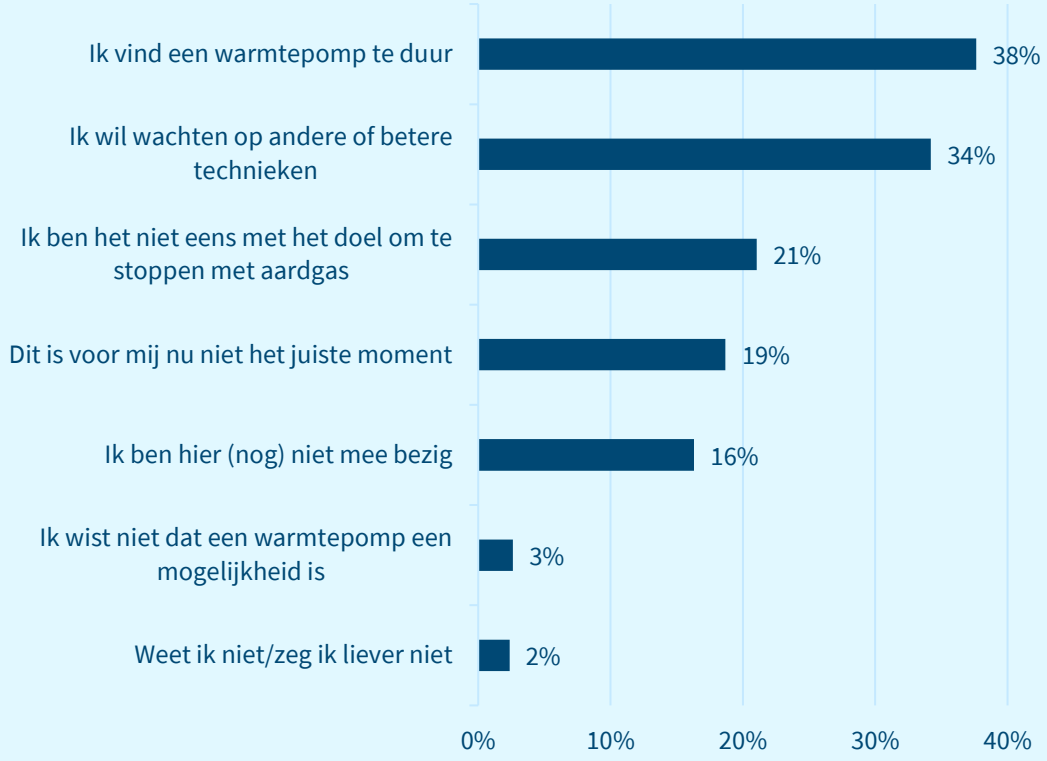

Waar maken deelnemers zich zorgen over?

- We stelden inwoners de open vraag: “Maakt u zich ergens zorgen over als het gaat over stoppen met aardgas?”
- 407 mensen gaven een antwoord op deze vraag. Hiernaast staan enkele illustratieve quotes.
- Wat benoemen deelnemers:
  - Hoge kosten, zowel de investeringskosten als de maandelijkse lasten.
  - Netcongestie als bedreiging voor stabiliteit nieuw systeem.
  - Betrouwbaarheid van de overheid en het nieuwe systeem.
  - Dat het systeem kwetsbaar wordt, omdat er geen alternatief is voor elektriciteit. Bijvoorbeeld in het geval van een storing. Gas wordt als betrouwbaar ervaren.
  - Technische aanpassingen in de woonomgeving die voor overlast zullen zorgen.
  - Geluidsoverlast door warmtepompen.
  - Huis is door bijvoorbeeld ouderdom niet goed geschikt om te verduurzamen.
  - Geen keuzevrijheid meer van leverancier.

Enkele illustratieve antwoorden van inwoners

"De ruimte die een warmtepomp inneemt tegenover een aardgas ketel"

"Ja, de kosten en of mijn woning geschikt genoeg is om comfortabel te wonen zonder aardgas i.v.m. de leeftijd van de woning"

"Ja, dat de regels tijdens traject wijzigen, zoals met zonnepanelen en elektrische/hybride auto’s"

Het stroomnet is overbelast dus alle huizen electrisch verwarmen lijkt me nu niet haalbaar. Ook het opwekken van stroom is niet altijd groen. Het verbranden van hout vind ik geen groene stroom...
Eerst maar het stroomnet op orde."

"Het leven is veel duurder geworden. Ik kan geen grote uitgaven doen"

"In een nieuw huis zou ik het doen. Maar dit huis is niet geschikt”

"Ja, de volledige afhankelijkheid van elektriciteit, de geluidsoverlast van de warmtepompen"

“Stijging maandelijkse kosten"

Voorkeur voor individuele of collectieve warmte-oplossing

Woningeigenaren kunnen zelf kiezen hoe zij hun huis gaan verwarmen zonder aardgas. Ze kunnen bijvoorbeeld een warmtepomp plaatsen. Of samen met enkele buren een klein warmtenet aanleggen. We vroegen aan woningeigenaren of ze een voorkeur hebben voor een van deze opties.

- Bijna de helft van de deelnemers (47%) geeft een voorkeur aan voor een individuele oplossing, zoals een warmtepomp.
- 16% heeft een voorkeur voor een collectieve oplossing, zoals een klein warmtenet. Deze deelnemers zijn verspreid over verschillende gebieden in de gemeente.
- We zien ook een relatief grote groep deelnemers die geen voorkeur hebben of het niet weten (37%).

Figuur 5.3. Voorkeur voor individuele of collectieve warmte-oplossing (n=669)

"Woningeigenaren kunnen zelf kiezen hoe zij hun huis gaan verwarmen zonder aardgas. Ze kunnen bijvoorbeeld een warmtepomp plaatsen. Of samen met enkele buren een klein warmtenet aanleggen. Welke manier van verwarmen zonder aardgas heeft uw voorkeur?"

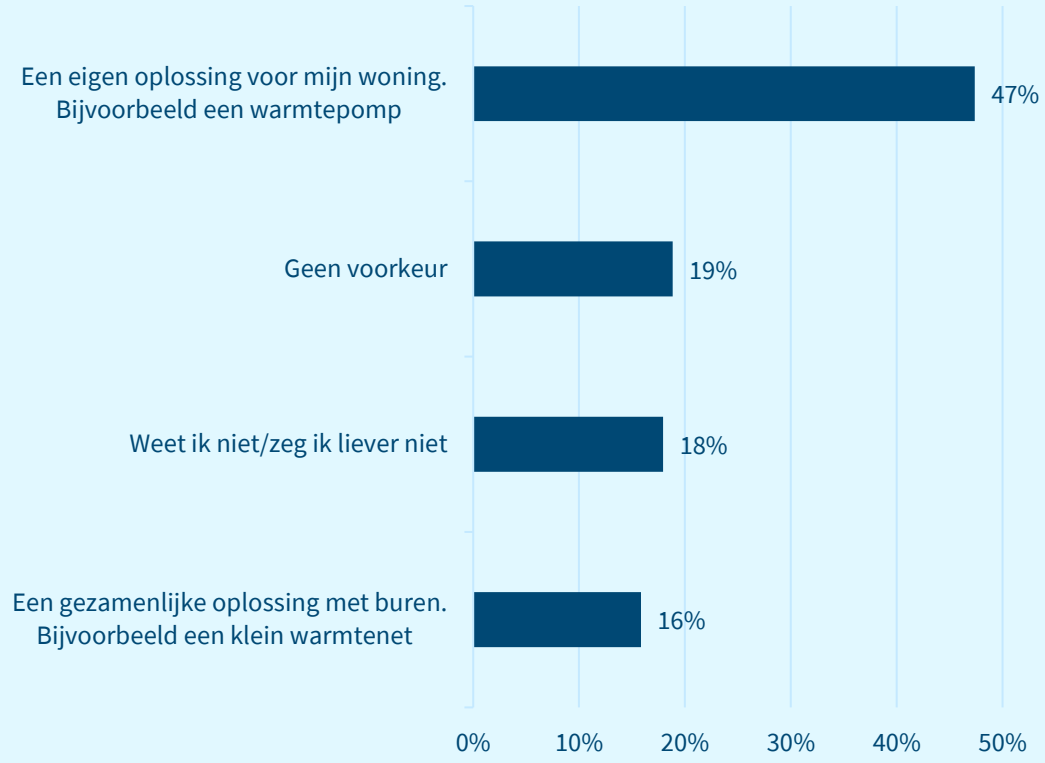

Willen deelnemers dat er liever eerder of later door de gemeente wordt gestart met de overstap in hun wijk?

Deelnemers kregen de vraag of ze een voorkeur hebben dat de gemeente liever eerder of later in hun gebied aan de slag gaat. Of dat ze geen voorkeur hebben.

- De grootste groep (40%) deelnemers heeft geen voorkeur.
- 34% geeft aan liever later aan de beurt te zijn.
- 26% wil liever eerder aan de beurt zijn.
- We zien kleine verschillen in voorkeur per gebied, waarbij moet worden opgemerkt dat de deelnemersantwoorden vanwege het soms relatief lage aantal deelnemers in een gebied niet representatief hoeft te zijn voor het sentiment van alle inwoners in een gebied. Daar zou nog meer onderzoek voor moeten worden gedaan.
- Het valt op dat van de deelnemers uit de startwijk een relatief groot percentage aangeeft er voorkeur aan te geven dat de gemeente liever later aan de slag gaat.

Figuur 5.4. Wanneer wil men dat er gestart wordt in de eigen wijk? (n=655)

"De gemeente gaat per gebied een plan maken voor het stoppen met aardgas. Is uw gebied aan de beurt, dan wordt eerst een stappenplan gemaakt. Als uw gebied eerder aan de beurt is, weet u eerder waar u aan toe bent. Ook bent u eerder van het aardgas af. Wilt u dat de gemeente liever eerder of later in uw gebied aan de slag gaat?"

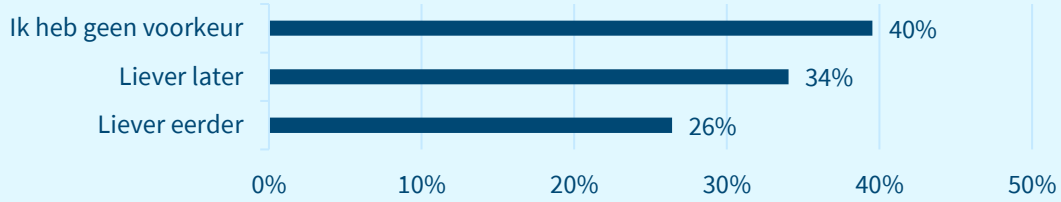

Uitgesplitst naar gebied

	Ik heb geen voorkeur*	Liever eerder	Liever later
Hoogmade	48%	23%	29%
Kaag	30%	46%	24%
Leimuiden	41%	23%	37%
Nieuwe Wetering	30%	30%	40%
Oud Ade/ Zevenhuizen	48%	22%	30%
Oude Wetering	33%	32%	35%
Rijnsaterwoude	43%	23%	35%
Rijpwetering	33%	31%	36%
Roelofarendsveen	40%	21%	39%
Woubrugge	50%	27%	23%
Totaal	**40%**	**34%**	**26%**

Uitgesplitst naar startwijk

	Ik heb geen voorkeur	Liever eerder	Liever later
Startwijk	43%	13%	45%

** Bilderdijk is niet meegenomen in deze tabel vanwege het lage aantal deelnemers in dat gebied. Let ook op dat het aantal deelnemers in sommige andere gebieden relatief laag is en de data daarmee niet noodzakelijk representatief is voor alle inwoners van het gebied.*

Wat vinden deelnemers belangrijk bij de overstap van aardgas naar duurzame warmte?

Deelnemers konden in deze vraag vijf dingen die een rol spelen bij de overstap van aardgas naar duurzame warmte rangschikken van meest belangrijk (1) naar minst belangrijk (5). Op de Y-as in de grafiek is het percentage deelnemers af te lezen dat een optie op positie 1 tot en met 5 heeft gezet.

- Twee doelen worden vaker dan de andere als belangrijkste prioriteit gekozen voor de overstap:
  - Het verlagen van de energierekening is voor 35% het belangrijkste.
  - Voor 28% van de deelnemers is het verminderen van de CO2 uitstoot en bijdragen aan een beter milieu het belangrijkst.
- Minder belangrijk:
  - Het verhogen van de waarde van de woning is voor 40% het minst belangrijk
- Wooncomfort is voor veel mensen niet het belangrijkste, maar slechts weinig mensen vinden het onbelangrijk.

Figuur 5.5. Wat vindt men belangrijk bij de overstap? (n=615)

"Wat is voor u het belangrijkste bij de overstap van aardgas naar duurzame warmte? Schuif naar boven wat voor u het meest belangrijk is. Schuif naar beneden voor het minst belangrijk."

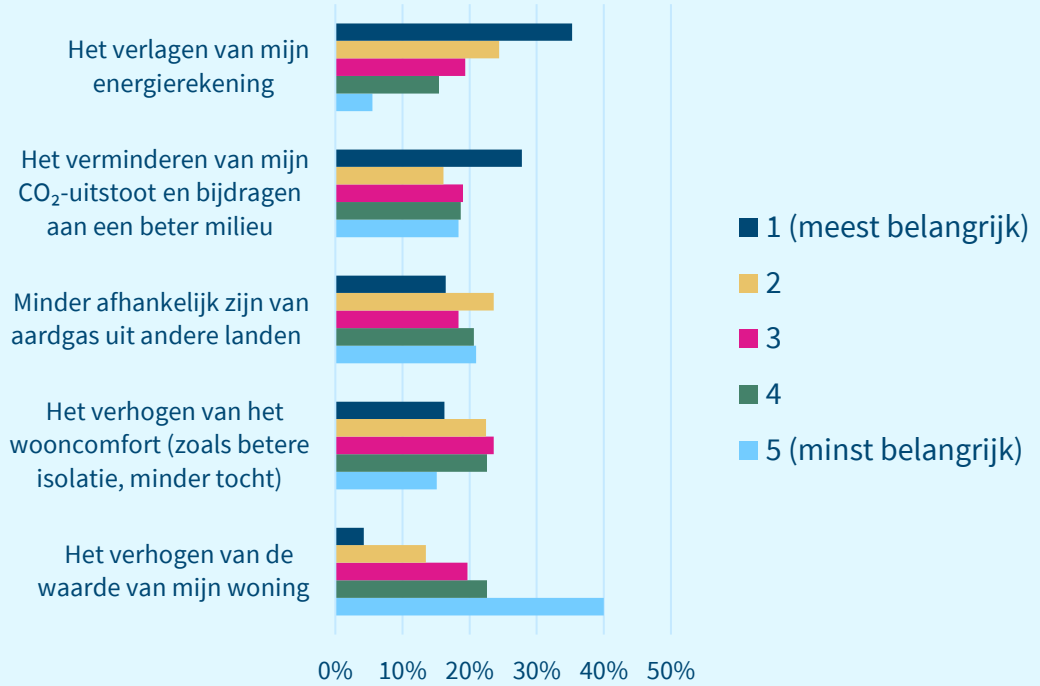

Huurders geven meer prioriteit aan een lage energierekening en het verhogen van wooncomfort, vergeleken met woningeigenaren

Er zijn kleine verschillen in wat woningeigenaren en huurders belangrijk vinden.

- Zowel woningeigenaren als huurders vinden het vaakst ‘het verlagen van de energierekening’ het belangrijkste van de vijf opties. Voor 44% van de huurders is dit het belangrijkst en voor 34% van de woningeigenaren.
- Ook duurzaamheid (CO_2-reductie) en minder afhankelijk zijn van aardgas uit andere landen worden door beide groepen als relevant gezien.
- Het verhogen van het wooncomfort staat bij 55% van de huurders op de eerste of tweede plek. Voor huurders lijkt dit iets belangrijker dan voor woningeigenaren, voor 37% van de woningeigenaren staat dit op de eerste of tweede plek.

Figuur 5.6. Wat vinden woningeigenaren belangrijk bij de overstap? (n=515)

Figuur 5.7. Wat vinden huurders belangrijk bij de overstap? (n=75)

“Wat is voor u het belangrijkste bij de overstap van aardgas naar duurzame warmte? Schuif naar boven wat voor u het meest belangrijk is. Schuif naar beneden voor het minst belangrijk.”

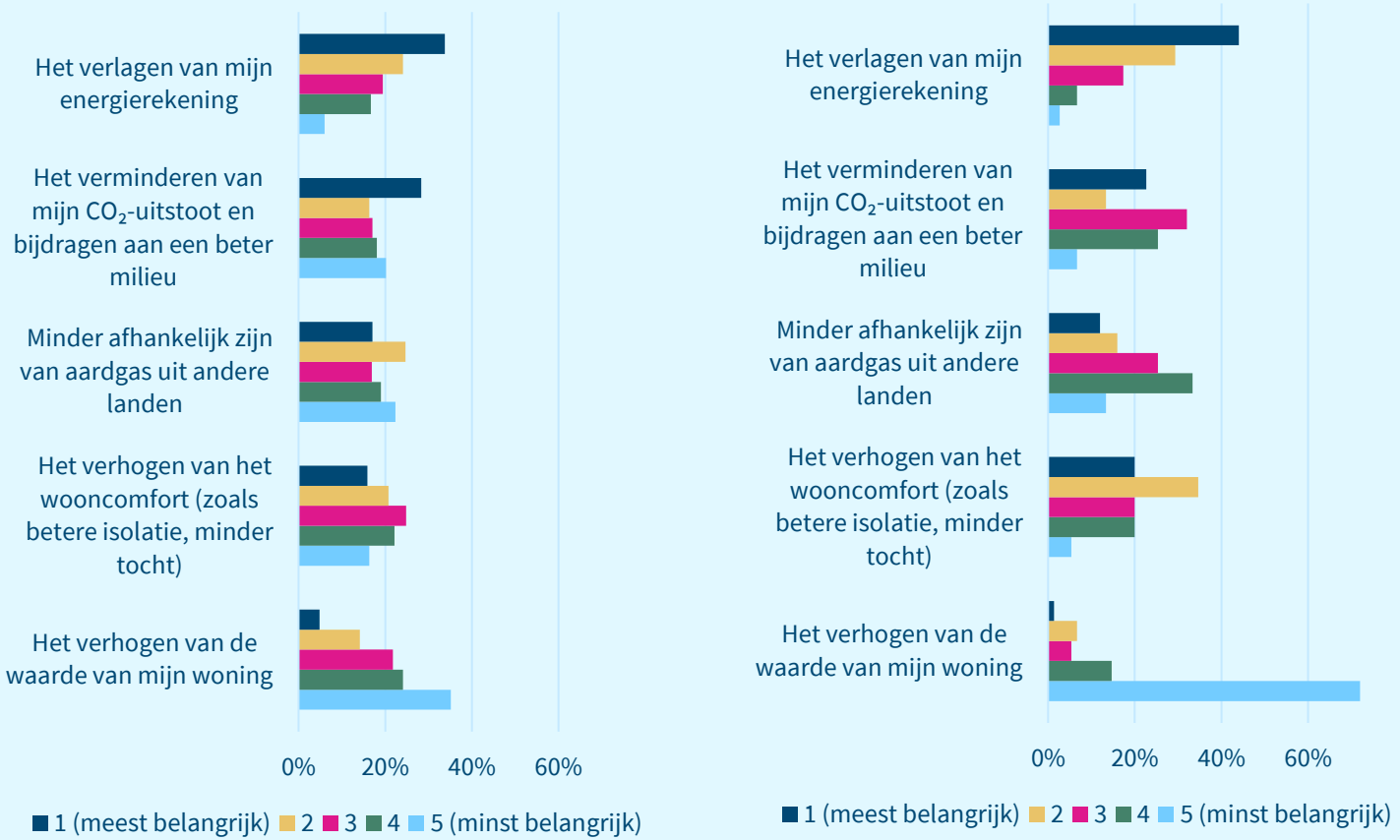

Wat vinden deelnemers belangrijk bij het kiezen van een oplossing voor duurzame warmte?

Deelnemers konden in deze vraag vijf dingen die een rol spelen bij het kiezen van een specifieke oplossing voor duurzame warmte rangschikken van meest belangrijk (1) naar minst belangrijk (5). Op de Y-as in de grafiek is het percentage deelnemers af te lezen dat een optie op positie 1 tot en met 5 heeft gezet.

- Betrouwbaarheid en de totale kosten zijn vaak de hoogste prioriteit. Voor meer dan de helft van de mensen staan deze dingen op de eerste of tweede positie en zijn daarmee voor hen het belangrijkste bij het kiezen van een oplossing voor duurzame warmte.
  - Betrouwbaarheid van de techniek is voor 62% de eerste of tweede belangrijkste optie.
  - Totale kosten en terugverdientijd is voor 53% de eerste of tweede optie.

- Voor bijna de helft van de mensen (49%) is ‘advies en begeleiding vanuit de gemeente of andere instanties’ het minst belangrijk van de voorgelegde opties. Dit betekent niet direct dat dit onbelangrijk wordt gevonden.

Figuur 5.8. Wat vindt men belangrijk bij een warmte-oplossing? (n=535)

“Wat is voor u het belangrijkste bij het kiezen van een specifieke oplossing voor duurzame warmte? (Bijvoorbeeld een warmtepomp. Of een klein warmtenet.) Schuif naar boven wat voor u het meest belangrijk is. Schuif naar beneden voor u het minst belangrijk is.”

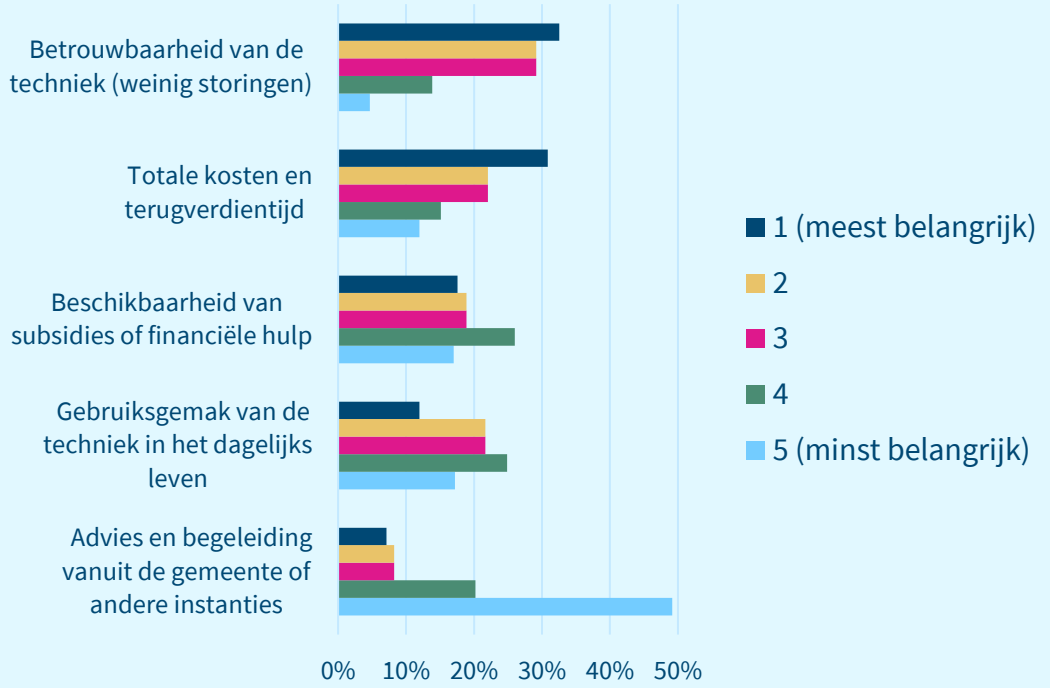

Zijn er nog andere zaken belangrijk bij de overstap?

- We stelden inwoners de open vraag: “Is er nog iets anders belangrijk voor u bij het kiezen van een oplossing voor duurzame warmte in uw woning?”
- 235 mensen gaven een antwoord op deze vraag. Hiernaast staan enkele illustratieve quotes.
- Wat benoemen deelnemers:
  - Referenties voor goede installateurs.
  - Zorgvuldigheid bij inpassen van nieuwe installaties.
  - Kritisch blijven over potentiële geluidsoverlast.
  - Consistentie in overheidsbeleid en de economische duurzaamheid van de gekozen oplossing.
  - Financiële ondersteuning in verband met de kosten die gemoeid zijn.

Enkele illustratieve antwoorden van inwoners

“Het vinden van een betrouwbare installateur met goede referenties die ook nog tijd heeft om eea te installeren, want die zijn niet te vinden”

“Consistent beleid van de overheid, duidelijke doelstellingen en dit lange tijd vasthouden. Burger wil weten waar zij aan toe is en waarheen het pad leidt. Nu eerst allemaal aan de zonnepanelen en daarna ‘strafkorting’ als je teveel produceert. Werkt niet bemoedigend. Dus overheid….eerst denken dan doen”

“ Zorg svp voor goede, duidelijke/eenvoudige en betrouwbare subsidieregelingen. En eenvoudige uitleg en advisering voor (individuele) opties ”

“ Zou helemaal niet afhankelijk willen zijn van de gemeente. Als ik een warmtepomp kan aanschaffen met subsidie van de gemeente ben ik tevreden.”

“Er wordt structureel niet gesproken over de geluidsoverlast van de warmtepompen. Is er al uitgezocht hoeveel lawaai er wordt geproduceerd door een straat met warmtepompen?”

“Dat het ook langjarig een goede oplossing blijft”

“Met een duurzaamheidslening kan je veel regelen, de meeste mensen hebben niet een groot bedrag vrij beschikbaar, de teruggave van eventuele subsidies kan je dan later weer boetevrij terug storten”

6 Vragen over hulp en informatie

Wat verwachten deelnemers van de gemeente bij de overstap?

Deelnemers kregen de vraag welke rol de gemeente voor hen kan spelen bij de overstap van aardgas naar duurzame warmte in hun woning.

- Bijna de helft van de mensen (47%) ziet een rol voor de gemeente in het verschaffen van informatie of advies over wat het beste alternatief is voor hun woning. Dit is enigszins opvallend, aangezien we in de rangschikkingsvraag (slide 29) zagen dat mensen dit vaak minder belangrijk vonden dan andere zaken bij het kiezen van een oplossing.
- Ook bijna de helft van de mensen (45%) zou financiële ondersteuning van de gemeente willen of vindt dit een rol van de gemeente. Deelnemers die zelf (zeer) moeilijk rondkomen kiezen hier niet vaker voor dan mensen die niet moeilijk rondkomen.
- Het organiseren van gezamenlijke inkoopacties wordt door 43% van de deelnemers gezien als een rol voor de gemeente.
- Een kleinere groep (18%) ziet een rol voor de gemeente in het bieden van hulp bij het vergelijken van offertes.
- Daarnaast geeft 18% van de deelnemers aan geen rol voor de gemeente te zien en verwacht zonder hulp van de gemeente de overstap te kunnen maken.

Figuur 6.1. Rol overstap (n=542)

"Welke rol kan de gemeente voor u spelen bij de overstap van aardgas naar duurzame warmte in uw woning? U kunt meerdere antwoorden aanklikken."

Waarvoor hebben deelnemers financiële steun nodig?

Deelnemers die bij de vraag op de vorige pagina aangaven financiële ondersteuning te willen, kregen een vervolgvraag naar waarvoor zij deze ondersteuning nodig hebben.

- Een grote meerderheid van de deelnemers (78%) geeft aan dat ze financiële steun nodig hebben om een duurzame warmte-oplossing te kopen of te huren.
- 57% van de mensen heeft financiële steun nodig om hun woning aan te passen.
- 18% geeft aan steun te kunnen gebruiken om de energierekening te kunnen betalen.

Figuur 6.2. Financiële ondersteuning (n=228)

"Waarvoor heeft u financiële ondersteuning van de gemeente nodig? U kunt meerdere antwoorden aanklikken."

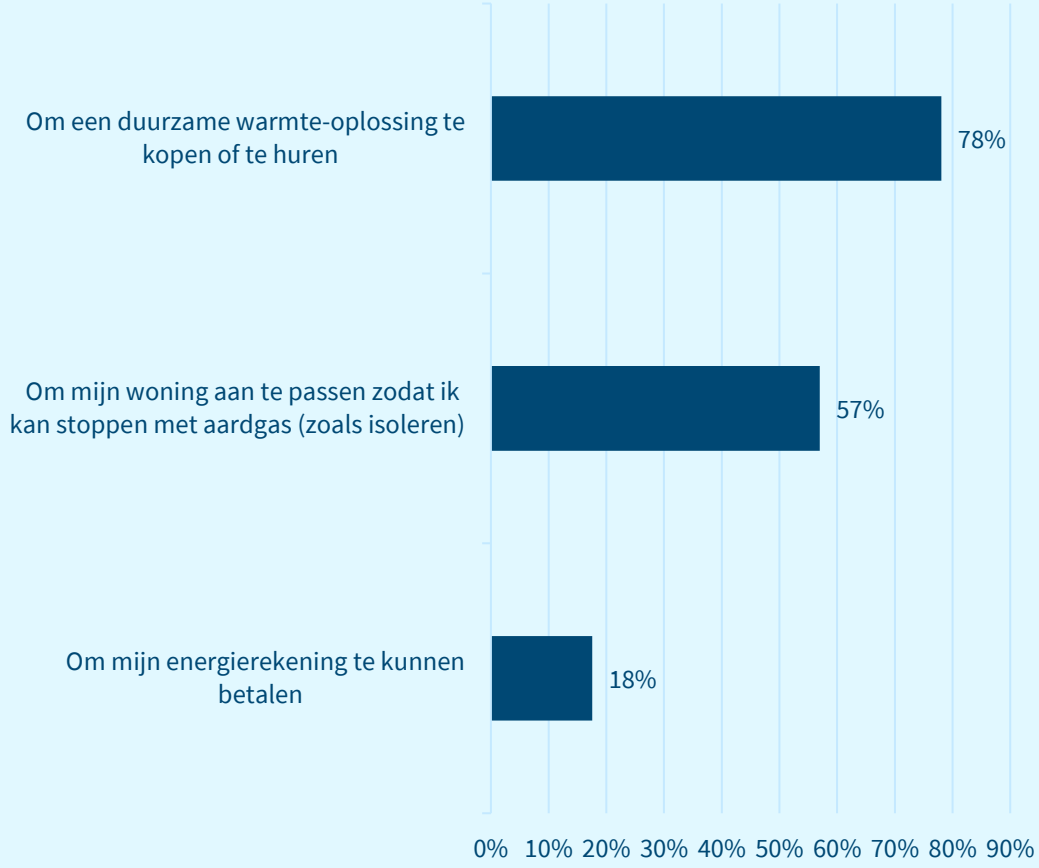

Willen deelnemers informatie ontvangen over de overstap? Wat voor informatie?

- 22% van de deelnemers geeft aan geen informatie te willen ontvangen over de overstap van aardgas naar duurzame warmte. 78% wil dit wel.
- Van de mensen die aangeven informatie te willen ontvangen, wil ongeveer de helft dit via een brief (52%) of een nieuwsbrief van de gemeente (49%).
- 30% wil informatie ontvangen via de website van de gemeente.
- 16% wil informatie krijgen via het lokale magazine; 14% via sociale media van de gemeente; en 9% via een energiecoöperatie.
- Een aantal mensen geeft hiernaast aan dat ze via de woningbouwvereniging of verhuurder geïnformeerd wensen te worden.

Figuur 6.3. Informatiebehoefte (n=678)

"Wilt u regelmatig informatie krijgen over de overstap van aardgas naar duurzame warmte? U kunt meerdere antwoorden aanklikken."

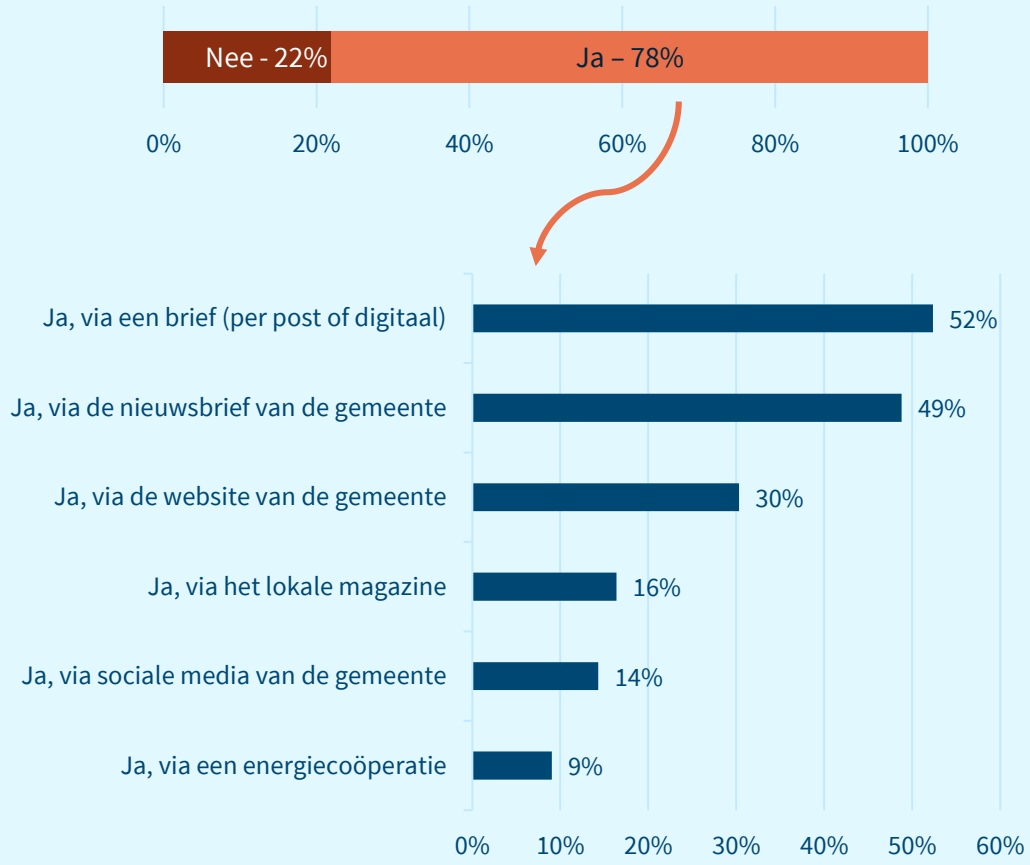

Hebben woningeigenaren en huurders dezelfde informatiebehoeften?

- Huurders hebben iets vaker dan woningeigenaren aangegeven dat ze niet regelmatig informatie willen krijgen over de overstap.
- De huurders die wel informatie willen krijgen, willen dit iets minder vaak via de genoemde kanalen. Diverse huurders benoemen hiernaast dat ze informatie willen krijgen van hun verhuurder.

Figuur 6.4. Informatiebehoefte – uitgesplitst naar woningeigenaren en huurders

"Wilt u regelmatig informatie krijgen over de overstap van aardgas naar duurzame warmte? U kunt meerdere antwoorden aanklikken."

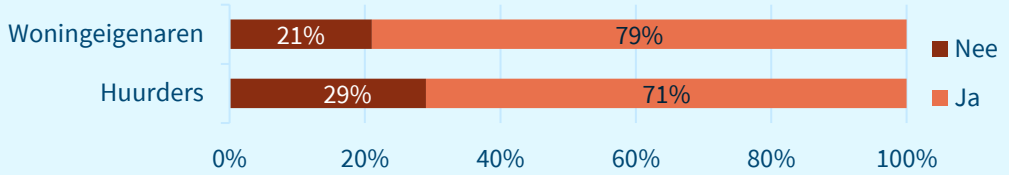

Woningeigenaren (n=572)

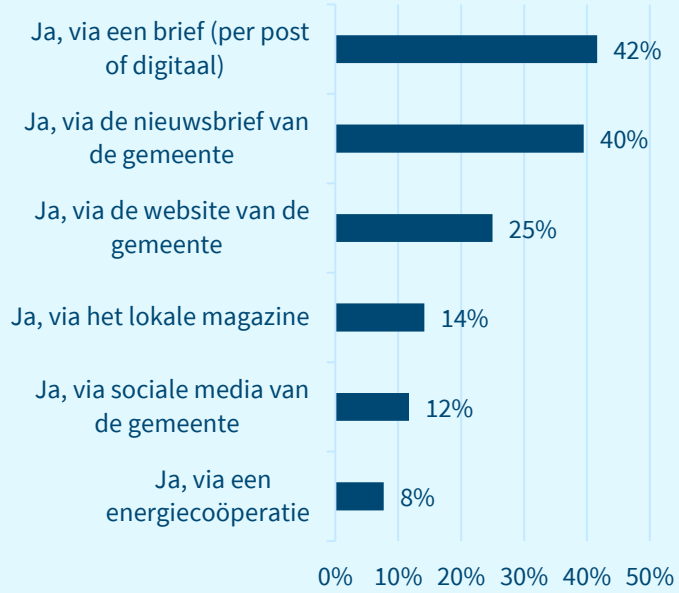

Huurders (n=80)

Willen deelnemers meedenken met een plan voor het gebied waar zij wonen?

- Een meerderheid van de deelnemers (56%) geeft aan mee te willen denken – één keer, af en toe of vaak - met een plan in hun gebied. 32% van de deelnemers wil dit niet. En 12% koos voor de optie 'Weet ik niet/zeg ik liever niet'. Of en hoe vaak mensen mee willen denken, verschilt nauwelijks tussen de gebieden (zie tabel hieronder).

- Van de mensen die mee willen denken wil een groot deel dit via een online onderzoek (71%). Ongeveer de helft (48%) wil (ook) meedenken op een avond met bewoners en 37% geeft aan dat ze in een groep met meedenkers betrokken zouden willen worden.

Wilt u meedenken? Uitgesplitst naar gebied

	Ja, ik wil vaak meedenken	Ja, ik wil af en toe meedenken	Ja, ik wil één keer meedenken	Nee, ik wil niet meedenken	Weet ik niet/zeg ik liever niet
Hoogmade (n=30)	10%	37%	10%	30%	13%
Kaag (n=47)	13%	28%	6%	43%	11%
Leimuiden (n=99)	11%	30%	7%	35%	16%
Nieuwe Wetering (n=18)	6%	50%	6%	28%	11%
Oud Ade/ Zevenhuizen (n=23)	4%	43%	26%	22%	4%
Oude Wetering (n=73)	12%	41%	7%	34%	5%
Rijnsaterwoude (n=36)	11%	36%	6%	36%	11%
Rijpwetering (n=38)	13%	24%	13%	37%	13%
Roelofarendsveen (n=175)	12%	43%	6%	28%	11%
Woubrugge (n=63)	11%	41%	5%	27%	16%
Totaal	**11%**	**38%**	**7%**	**32%**	**12%**

Figuur 6.5. Participatiebehoefte (n=621)

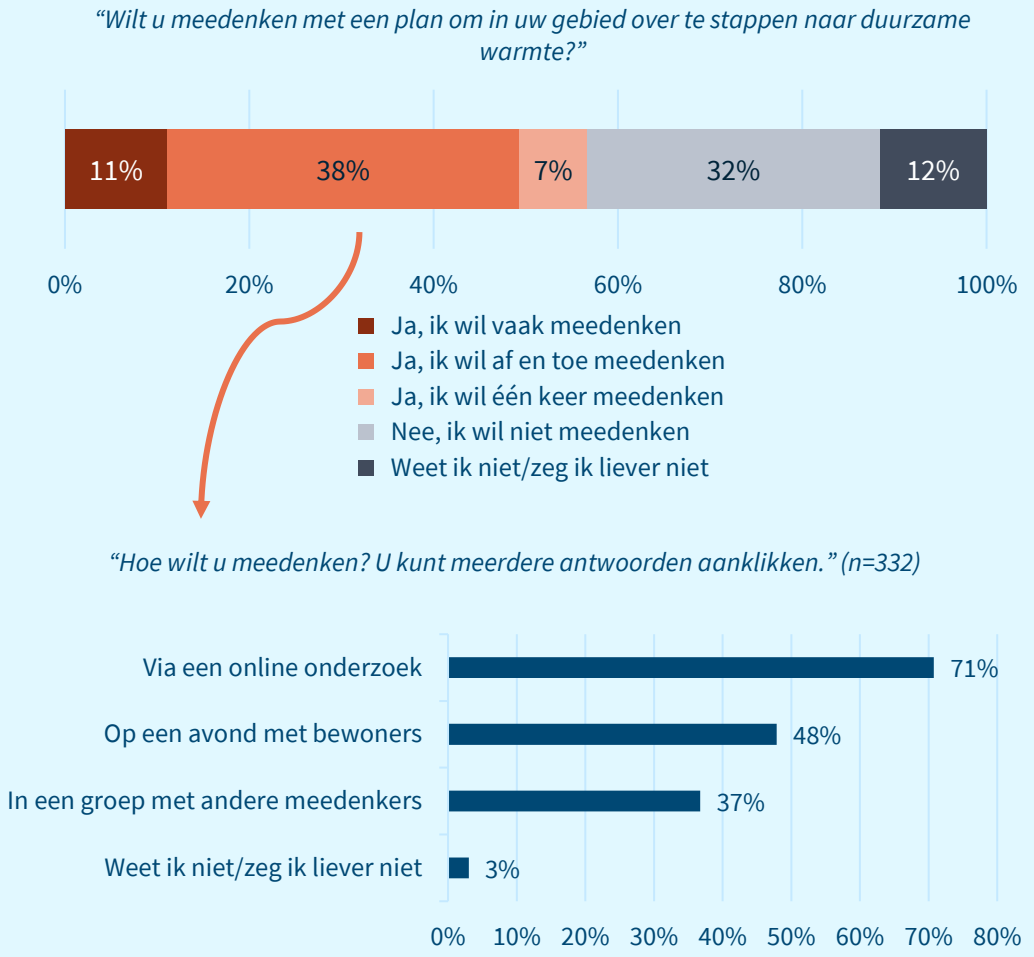

Wat is de meedenkbehoefte van verschillende doelgroepen?

- Leeftijd: We zien geen grote verschillen in of en hoe vaak verschillende leeftijdsgroepen willen meedenken met plannen voor hun gebied. De groep 35-64 jarigen lijkt iets minder vaak mee te willen denken dan de jongeren en de 65-plussers. En onder 65-plussers bevinden zich relatief meer mensen die vaak willen meedenken.
- Woningeigenaren en huurders: Woningeigenaren willen vaker meedenken dan huurders.

Figuur 6.5. Participatiebehoefte – uitgesplitst naar leeftijd & woningeigenaren en huurders

"Wilt u meedenken met een plan om in uw gebied over te stappen naar duurzame warmte?"

Uitgesplitst naar leeftijd

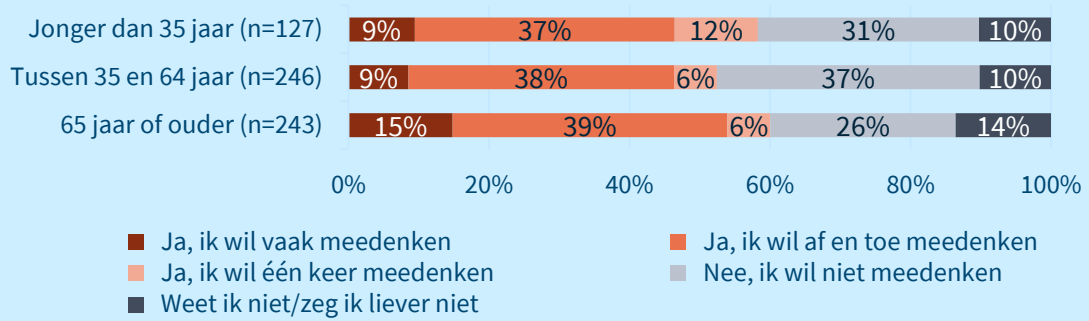

Uitgesplitst naar woningeigenaren en huurders

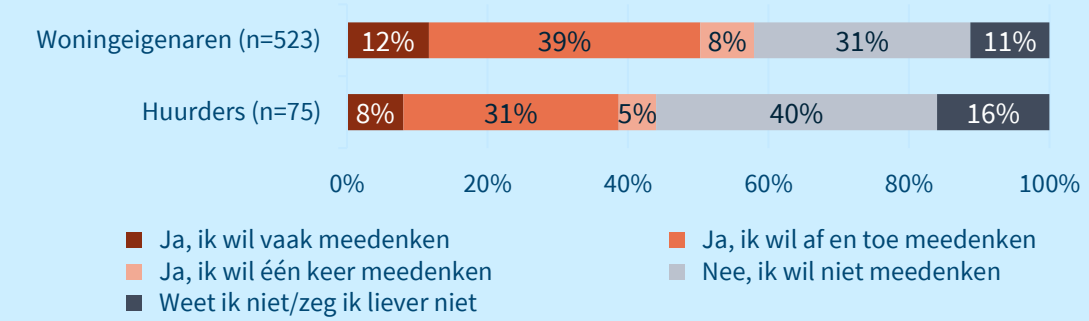

7

VvE

Waar lopen VvE's tegenaan?

Deelnemers die in een VvE zitten kregen een extra vraag of ze ergens tegenaan lopen bij het samen maken van beslissingen over het verduurzamen van het gebouw.

- Van de kleine groep deelnemers die deze vraag invulden zien we dat rond de helft technische uitdagingen ervaart, een verschil ervaart in hoeveel bewoners willen betalen en dat er besluitvormingsproblemen zijn.
- Een iets kleiner aandeel (43%) ervaart kennisgebrek.
- En 32% loopt ertegenaan dat een of meerdere bewoners het niet kunnen betalen.
- Naast deze antwoorden geven twee deelnemers aan dat ze het nog niet over dit onderwerp hebben gehad in hun VvE.

Figuur 7.1. Waar lopen VvE's tegenaan? (n=28)

"In andere gemeenten blijkt dat er soms problemen zijn als VvE's willen verduurzamen. Loopt u ergens tegenaan bij het samen beslissen over het verduurzamen van uw gebouw/VvE? U kunt meerdere antwoorden aanklikken."

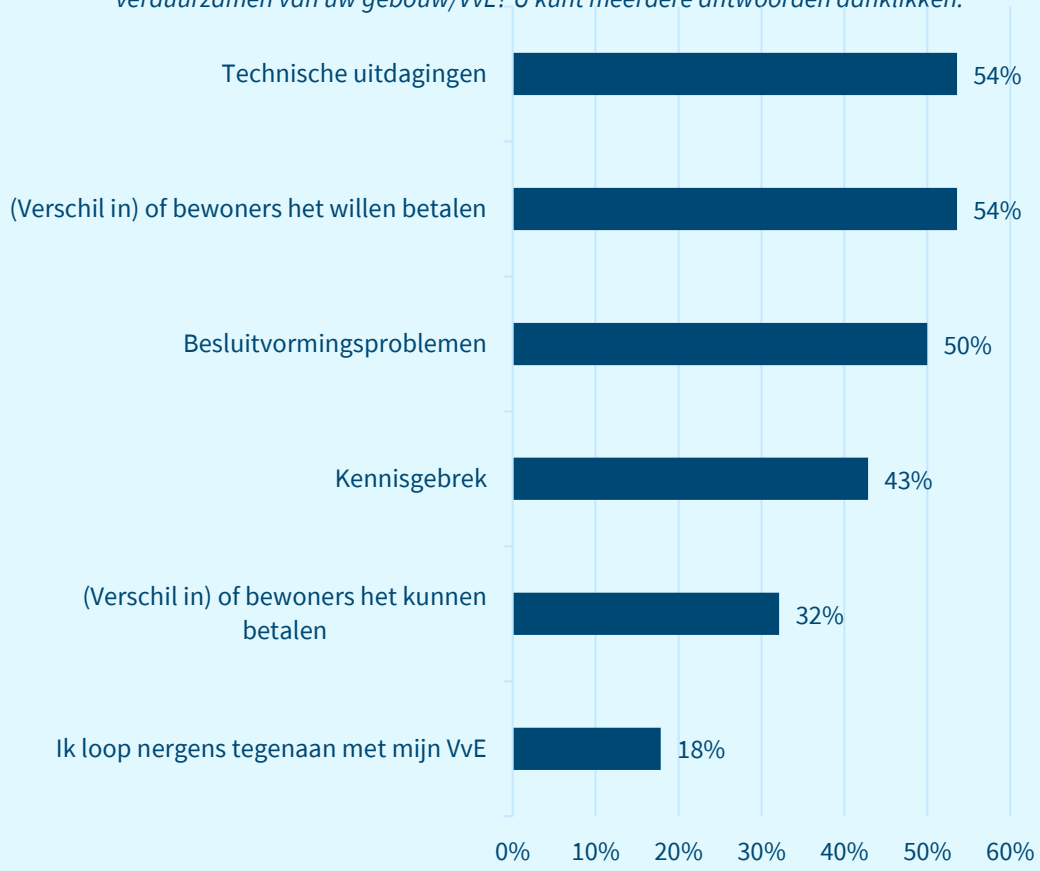

8 Ondernemers

Wat voor soort gebouwbezitters/ondernemers deden er mee?

- In totaal deden 23 gebouwbezitters/gebruikers/beheerders.

Figuur 8.1. Type ondernemers

Type ondernemer	Aantal
Zelfstandig ondernemer (zzp)	1
Kleinbedrijf (2–10 medewerkers)	1
MKB (11–50 medewerkers)	4
Groot bedrijf (meer dan 50 medewerkers)	
Vastgoedondernemer / belegger	
Verhuurder (particulier of zakelijk)	
Maatschappelijke organisatie (bijv. zorg, onderwijs, welzijn)	1
Vereniging of stichting	1
Agrarisch ondernemer	2
Winkelier / horecaondernemer	
Industrie / productiebedrijf	
Kantoorfunctie / zakelijke dienstverlening	1
Anders	12

Hoe worden gebouwen nu verwarmd?

- Een meerderheid van de gebouwen wordt nu verwarmd met een cv-ketel op gas.
- Een deel van de ondernemers weet niet (of zeg het liever niet) hoe hun gebouw wordt verwarmd. Dit kan ermee te maken dat de ondernemers geen eigenaar zijn van het pand waarin zij werken.
- 9% verwarmd het gebouw met een cv-ketel en hybride warmtepomp.
- En 9% verwarmd anders dan de genoemde opties. Mogelijk met airco's.
- Onder de ondernemers was er niemand die een volledige elektrische warmtepomp gebruikt.

Figuur 8.2. Hoe worden gebouwen nu verwarmd? (n=34)

"Hoe wordt uw gebouw nu verwarmd?"

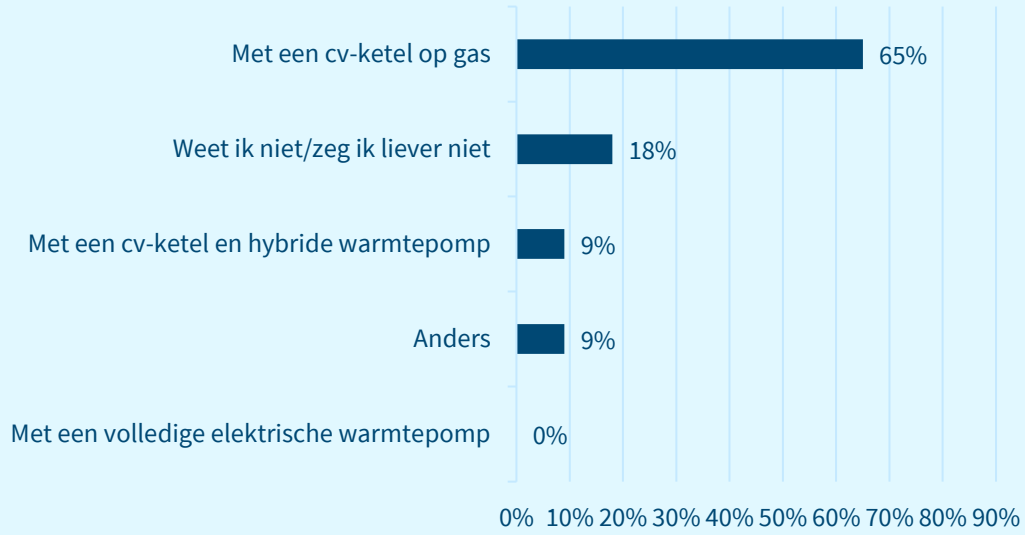

Zijn er plannen om het gebouw te verduurzamen?

Ondernemers kregen de vraag of ze al plannen hebben om het gebouw te verduurzamen. Bijvoorbeeld door minder aardgas te gebruiken, te isoleren of over te stappen op duurzame warmte.

- 34% heeft dit niet; 31% weet dit niet of zegt dit liever niet; 24% heeft wel plannen maar nog niet bedacht wanneer; en 10% is in het komende jaar van plan om het gebouw (verder) te verduurzamen.

Ondernemers die geen plannen hebben kregen de vraag of ze konden aangeven waarom ze geen plannen hebben.

- Een deel van de ondernemers (30%) is te tevreden met de huidige situatie, wacht op duidelijkere regels of subsidies en/of vindt het te duur.
- 13% weet dit niet of zegt dit liever niet, huurt het gebouw en kan geen beslissingen nemen en/of weet niet wat de beste optie is voor het gebouw.
- 7% wil niet afhankelijk worden van nieuwe techniek.
- En 3% geeft aan geen tijd of capaciteit te hebben om dit te regelen.

Figuur 8.3. Zijn er plannen om het gebouw te verduurzamen? (n=29)

"Heeft u plannen om het gebouw te verduurzamen? Bijvoorbeeld door minder aardgas te gebruiken, te isoleren of over te stappen op duurzame warmte."

Figuur 8.4. Waarom hebben mensen geen plannen? (n=30)

"Kunt u aangeven waarom u geen plannen heeft om te verduurzamen? U kunt meerdere antwoorden aanklikken."

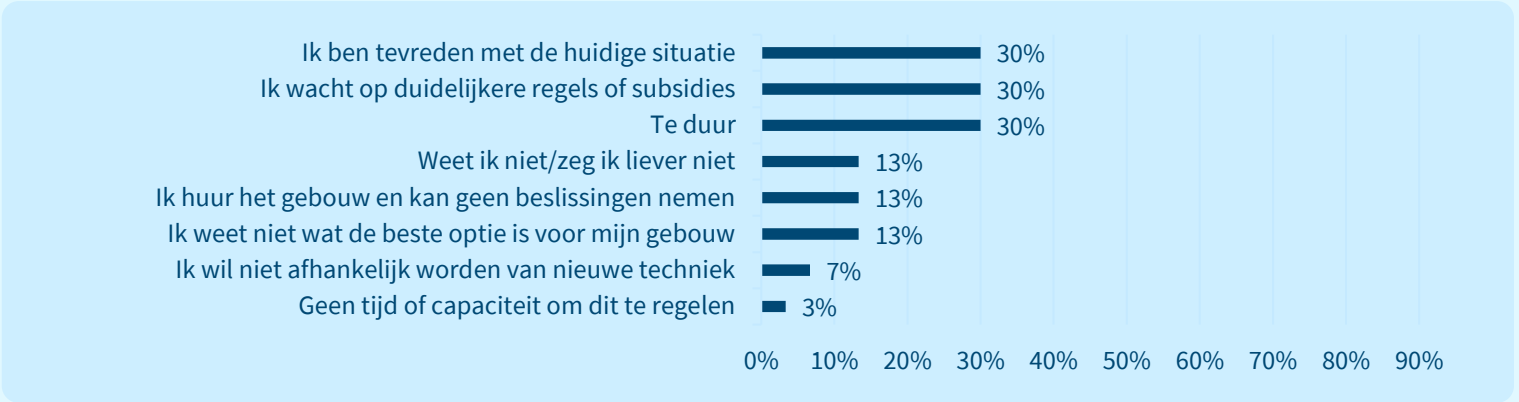

Lopen ondernemers ergens tegenaan bij het verduurzamen van uw gebouw of de overstap van aardgas?

Ondernemers kregen de vraag of ze ergens tegenaan lopen bij het verduurzamen van hun gebouw of de overstap van aardgas.

- 21% loopt nergens tegenaan en 28% weet het niet of zegt dit liever niet.
- Dit betekent dat ongeveer de helft (51%) wel ergens tegenaan loopt. Dit zijn diverse dingen. Het vaakst geeft men aan, aan te lopen tegen onzekerheid over kosten en terugverdientijd (41% loopt hier tegenaan).
- 34% herkent onzekerheid over subsidies of financiering.
- 17% loopt ertegenaan dat er weinig geschikte techniek beschikbaar is voor het eigen gebouw.
- Een kleiner aandeel (telkens 7%) geeft tijd en capaciteit om het te regelen aan als een probleem; de ouderdom of constructie van het gebouw; of het gebrek aan informatie of advies over wat te doen.

Figuur 8.5. Lopen ondernemers ergens tegenaan? (n=29)

"Loopt u ergens tegenaan bij het verduurzamen van uw gebouw of de overstap van aardgas? U kunt meerdere antwoorden aanklikken."

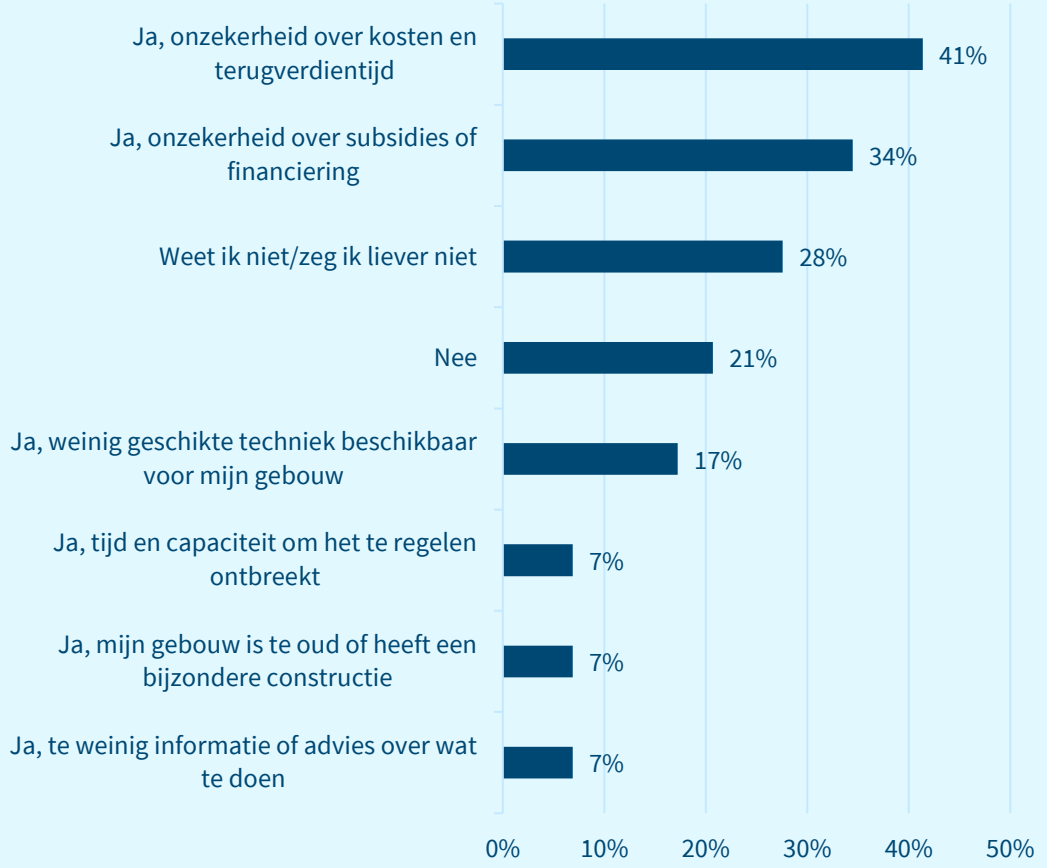

Welke rol kan de gemeente spelen volgens ondernemers?

Ondernemers kregen de vraag welke rol de gemeente voor hen kan spelen bij de overstap van aardgas naar duurzame warmte in hun gebouw.

- 21% geeft aan geen rol voor de gemeente te zien en zegt het zelf te kunnen regelen.
- Daarnaast weet 21% het niet of zegt dit liever niet.
- Dit betekent dat een meerderheid (58%) wel een rol voor de gemeente ziet.
- Het vaakst wordt financiële ondersteuning genoemd (45%).
- Daarnaast noemt 31% informatie of advies over wat het beste alternatief is voor aardgas voor hun gebouw.
- Eenzelfde aandeel (31%) ziet een rol voor de gemeente in het organiseren van gezamenlijke inkoopacties.
- 21% van de ondernemers geeft aan behoefte te hebben aan informatie of advies over het verduurzamen van hun gebouw, zoals isolatie.
- Een kleiner aandeel (7%) ziet een rol voor de gemeente in hulp bij het vergelijken van offertes.

Figuur 8.6. Welke rol kan de overheid spelen voor ondernemers? (n=29)

"Welke rol kan de gemeente voor u spelen bij de overstap van aardgas naar duurzame warmte in uw gebouw? U kunt meerdere antwoorden aanklikken."

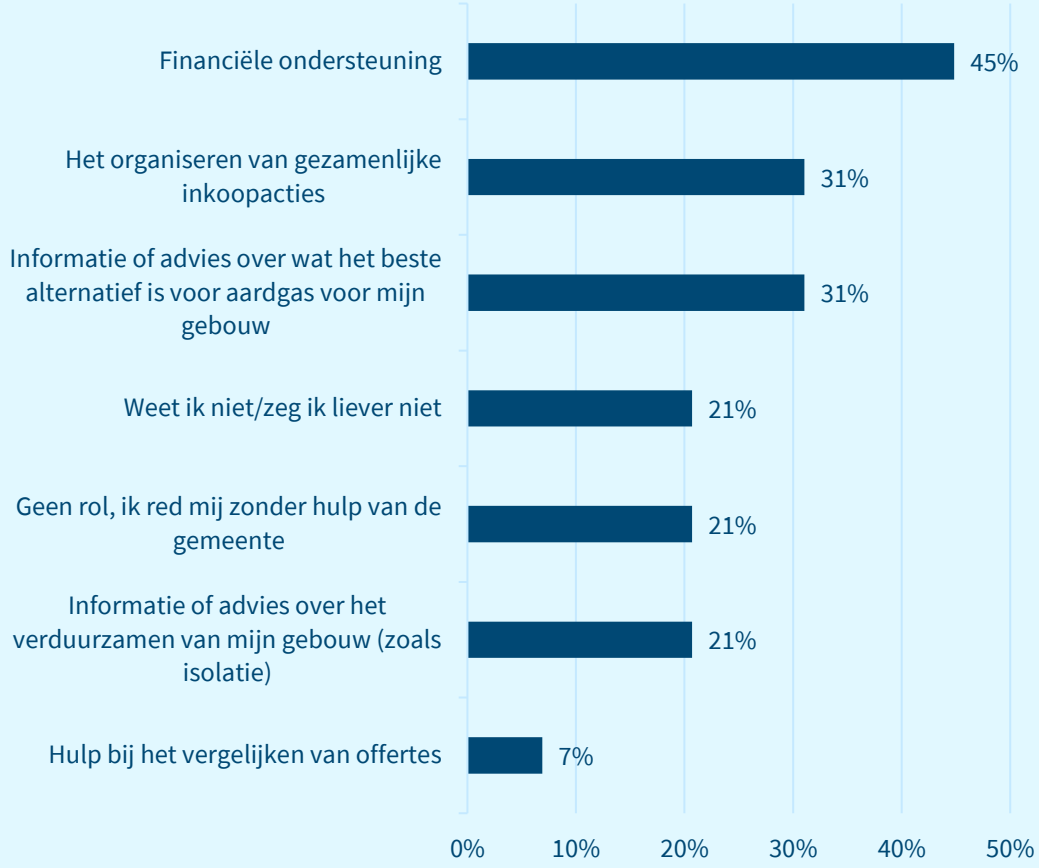

9 Deelnemerservaring

Hoe werd het onderzoek gewaardeerd?

Figuur 9.1 laat zien hoeveel inwoners het (helemaal) eens en (helemaal) oneens waren met verschillende stellingen over het onderzoek.

- Inwoners zijn veelal positief over het onderzoek: **89%** geeft een voldoende. Ze beoordelen het onderzoek gemiddeld met een rapportcijfer **6,9**. Dit cijfer is gelijk aan andere raadplegingen van Populytics over de overstap naar aardgasvrij wonen en werken.

- Aan het einde van het onderzoek konden deelnemers in een invulveld nog iets kwijt over het onderzoek. Hier zien we diverse zorgen en voorkeuren herhaald worden, bijvoorbeeld over de betaalbaarheid of over de noodzaak om aardgasvrij te worden. Ook benoemen sommige deelnemers dat ze het lastig vinden om een mening te vormen zonder dat meer duidelijkheid wordt gegeven over de praktische en financiële kant. We zien dat hier veel vragen over zijn. Daarnaast spreken deelnemers de wens uit richting de gemeente om inwoners te (blijven) betrekken en ondersteunen.

"Ik vind dat we te weinig horen over de plannen en wie het gaat betalen... Van mij hoeft het niet dus vind ik dat de woningcorporatie en de gemeente moeten betalen"

"Uit de vragen blijkt dat dit geen onderzoek is of inwoners het er mee eens zijn of nieuwe wetering aardgasvrij wordt. Uit de vragen lijkt het alsof het al besloten is."

"Waarom wordt er geen gebruik gemaakt van de Braassem in de vorm van aquathermie? Als ik mij niet vergis was hier ook al onderzoek naar gedaan. In het algemeen vind ik persoonlijk dat we minder bang moeten zijn om lange termijn investeringen te doen, ook al is het duur. Als de ambitie verduurzaming is, durf die lange termijn keuzes te maken en leg het niet bij het individu neer, centraliseer de keuzes juist."

"Ik zou mijn steentje willen bijdragen maar [we] hebben het hier over tienduizenden Euro's investering. Waarom is isolatiemateriaal bijvoorbeeld zo verschrikkelijk duur? Ik heb het gevoel dat isoleer bedrijven en warmtepomp leveranciers de lachende derde zijn."

Figuur 9.1. Over hoe inwoners de raadpleging waarderen

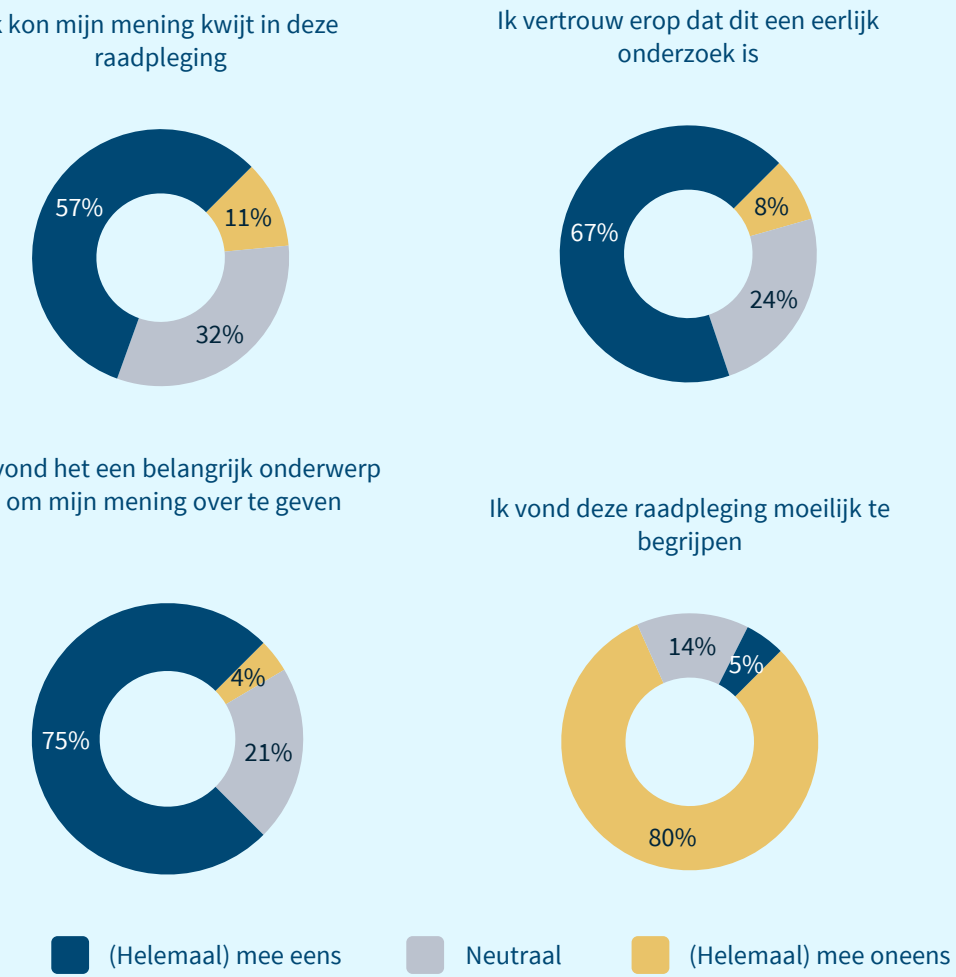

populytics.nl